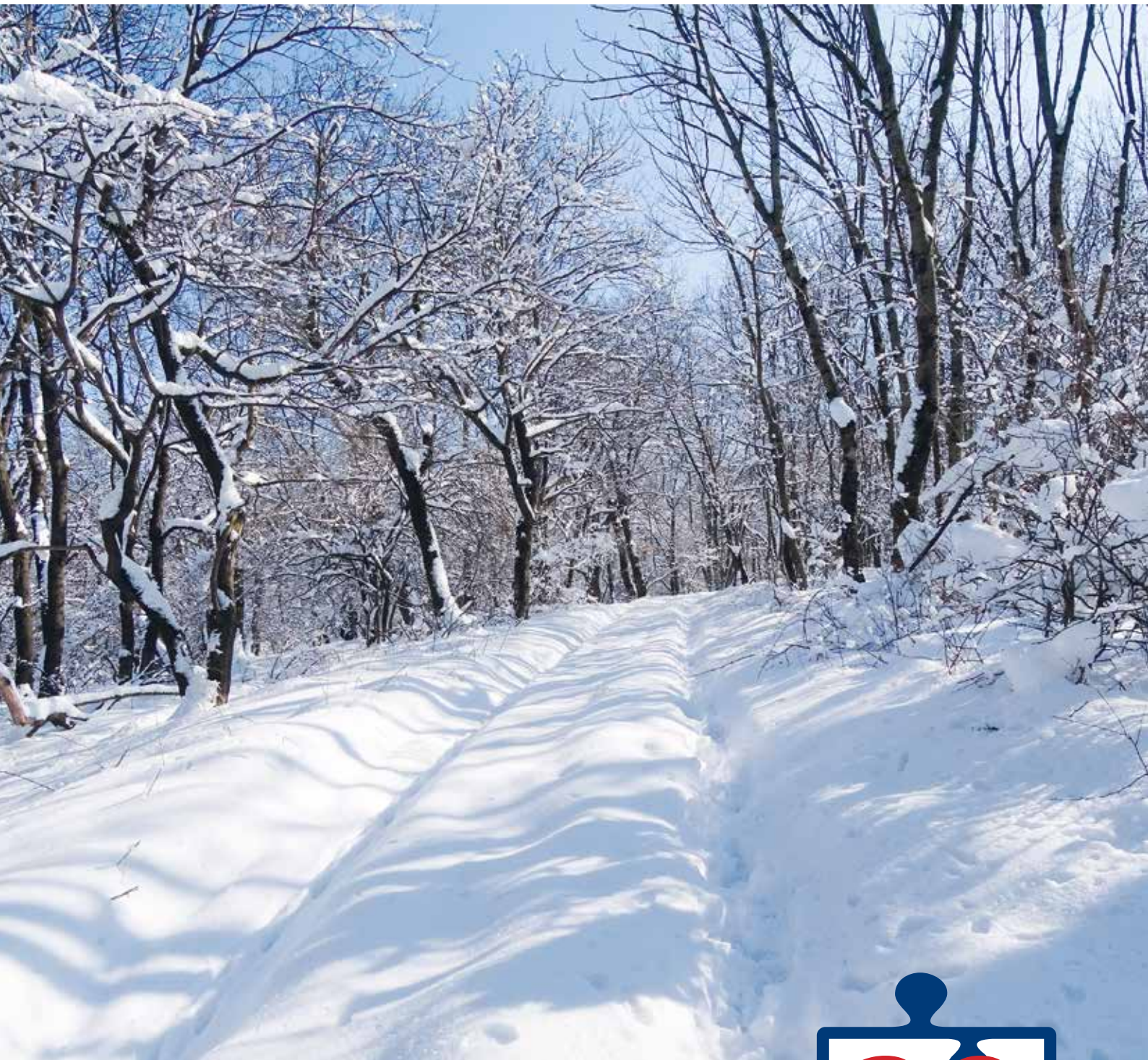

esőember

Mérföldkő
a DATA
történetében

A Patrónus
Alapítvány
programja

Mindenkinek
joga van
tanulni

A munkahely
megtartása

Kedves Olvasó!

Sosem értettem, hogy miért ostorozzák folyton a magyar társadalmat – úgy egységesen –, hogy nem toleráns, nem segítőkész. Nem vagyunk egyformák, van, aki tartós élelmiszert visz a gyűjtőpontokba, karácsonyi cipős dobozt készít a rászoruló gyerekeknek, pénzadományt küld a karitatív szervezeteknek, és van, aki magányos harcosként egymaga gyűjt és viszi a rászorulóknak. Sokan vannak, és együttesen sokat adnak. És van, aki olyan, mint *József Attila* gazdag embere a *Vigas* c. versben:

Szívére veszi terhünk, gondunk.

Vállára venni nem bolond...

Nem velük kellene törődni, hanem azokkal, akik vállukra veszik a terhet, és időnként meg kellene állni és megköszönni mindazt, amit tettek. Hiszem, alapjáraton jók az emberek, az ösztönös segítőkészség mindenki megvan, ha elesett embert lát. Ebben az évben az AOSZ az 1%-okból több mint kétfélmillió forint adományt kapott. Köszönet érte. Ebben az évben volt az is, hogy a szövetség önkéntesei több mint ezer embert érzékenyítettek, hogy a „Csendes nyitvatartás” idején fölkészülten várhassák az autista vásárlókat a Decathlon áruházlánc dolgozói. Köszönet érte. Az is ebben az évben történt, hogy egy Üllői úti könyvtár minden hónap utolsó keddjén, zárás után, csak autista embereket fogad. (XIX. ker. Üllői út 255.). Ezért is jár a köszönet. Ezekről is csak azért tudunk, mert hírt adott róla a média. Vajon hány és hány névtelen jótettéről sosem tudunk meg semmit, mert nem verik nagydobra, mert úgy gondolják, mindazt, amit tesznek, az az élet természetes velejárója. Talán egyszer az lesz, de ma még nem az.

Épp azért időnként meg kellene állni, és köszönömöt mondani nekik. Egyesével külön-külön ott, ahol élnek, és amúgy „globálisan” mindenkinek a nagy nyilvánosság előtt a magyar társadalomnak, hogy harminc év alatt felnőtt a feladathoz. Tagjai ma már képesek több tonnányi élelmiszert összegyűjteni néhány óra alatt, arra is képesek, hogy egy-egy segélykérő facebookosnak rövid idő alatt összedobjanak néhány milliót, és ez csak néhány példa. Ha keresgélnek, számosat találnak a közösségi oldalakon. Észre kellene venni őket, észben tartani: nem elfelejteni. Ha időről-időre hír érkezne róluk, akkor talán nem születnének igaztalan, az egész társadalmat elítélő sommás vélemények. Nem vagyunk egyformák: ki ilyennek született, ki olyannak. De változni mindenki tud. Nekünk kell lépni, hogy megváltozzanak.

Az új év februárjában van az egyéni vállalkozók adóbevallásának ideje. Ők is felajánlhatják adójuk 1%-át. Erről gyakran megfélemeznek az adománykérők és maguk a vállalkozók is. Érdemes időben tehát elkezdeni a kampányt.

A szerkesztőség

Sikerekben gazdag, eredményes és örömteli új esztendőt kívánunk minden Olvasónknak!

Tartalom

Címlapfotókat *Rajczy Mátyás* készítette

Mérföldkő a DATA történetében	3
Elnökségi határozatok 2018	4
Segítség autista fiatal nevelő családoknak	5
Társadalmi felelősségvállalás az autistákért	6
A Patrónus Alapítvány programja	7
Pályaorientáció, szakképzés, munka	8
Hol tanuljon tovább az autista diák?	9
Mindenkinek joga van tanulni	10
A munkahely megtartása	12
A foglalkozás-rehabilitációs program	13
Az Alapítvány az Autista Gyermekekért különdíja	13
Új helyen a KockaCsoki	14
Munkahely, kollégák, megoldandó kérdések	15
Összefolytunk, és így élünk	16
Érdekvédelmi szervezettől a szövetségig	18
AOSZ-hírek	19
AOSZ Szakmai és családi nap – Tánccórák	20

Mérföldkő a DATA történetében

Következik a jelentkezők fölkészítése

A DATA program mérföldkőhöz érkezett, azaz teljesítette a pályázati kiírás egyik fontos elvárását: autista személyek bevonását az applikáció tesztelésébe. A felhívásra 392 tesztelő jelentkezett A projektről Horhi Anettel beszélgettem, aki a program szakmai vezetője az AOSZ-nál.

A DATA betűszó kibontva: a „Digitális autonómia-támogatás az autizmus spektrumon” uniós projektet jelenti, az AOSZ és az ELTE Autizmus Munkacsoport közös munkáját. A háttérben folyó munka autista társainknak és családjaiknak nem volt látható, hiszen bonyolult és hosszú ideig tartó közbeszerzési és projekteljárásoknak kellett megfelelni, hogy a kutatók által kidolgozott applikáció majd fölkerülhessen a világhálóra. Azok viszont, akik olvassák az AOSZ honlapját, hírleveleit, örömmel vették tudomásul a nyár végén a felhívást: lehet jelentkezni a DATA applikáció kipróbálására, tesztelésére. Jelentkeztek is 392-en, és ez a kör folyamatosan bővül.

Hiába élünk a digitális világban, addig, amíg a digitális aláírás nem lesz olyan megszokott, mint az e-mail, a hiteles dokumentumok küldésére marad a hagyományos út: papíron, postai úton. A jelentkezőknek háromféle dokumentum aláírásával kellett megerősíteni, hogy valóban részt vesznek a projektben: adatvédelmi és együttműködési nyilatkozattal, valamint egy ESZA kérdőív kitöltésével (ez utóbbi minden uniós projekt kötelező tartozéka). Horhi Anett ezzel kapcsolatban ezt mondja: „A dokumentumokat még nem

mindenki küldte vissza, de 182 jelentkező dokumentumai már teljesen rendben vannak. A pályázat szerint október 31-ig a teljes projektidőszak alatt bevonandó személyek 40%-át kellett regisztrálni, ami a DATA projekt esetében 120 tesztelő csatlakozását jelentette. 182 érintett személy bevonásával ezt sikeresen teljesítettük. Ez mérföldkő a projekt életében. Remélem, hamarosan azokról is megkapunk minden dokumentumot, akiknek hiánypótlást jeleztünk, illetve, akik online jelentkeztek, de az aláírt dokumentumaik eddig még nem érkeztek be az irodába. November hónapban a jelentkezők száma folyamatosan nőtt, így jelenleg már 270 olyan tesztelő van, akinek minden dokumentumát rendben találtuk.”

Hogy ez után mi következik? A jelentkezők felkészítése. Kapnak majd egy linket, amin keresztül be tudnak lépni a tartalom-szerkesztő felületre. Itt még nem tudnak tartalmakat szerkeszteni, hanem az autizmusról, a vizuális támogatás rendszeréről, használatáról kapnak ismereteket. Ez aztán később tovább bővül egy újabb modullal, ami az applikációval kapcsolatos tudnivalókról, a használat módjáról fog szólni.

Amikor megkérdezem, hogy miért van szükség az autizmus ismerveit felsorolni a résztvevőknek, Horhi Anett ezt válaszolja: „Azért, mert az applikációt és vele a képzést, kivisszük a »nagyvilágba«, a közszolgáltatások körébe, ahol még nem ismerik az autizmust, az autista gyermekek és felnőttek támogatásának módszereit. A képzési anyagról érkező jelzések segítenek abban, hogy a végleges anyag mindenki számára várhatóan jövő év első felében lesz elérhető az applikáció. Az ő jelzéseik alapján történik a »finomhangolás«, mert mindannyian azt szeretnék, hogy az elkészült applikáció a felhasználók szemével nézve is a lehető legjobb legyen.”

Ahhoz, hogy valaki élni tudjon a digitális segítséggel, okos telefonra vagy tabletra van szüksége. Nincs mindenkinek, illetve ha van is a családban készülék, azt többnyire a családtagok használják, így nem áll folyamatosan rendelkezésére az autista gyermeknek, felnőttnek a támogatáshoz. Erre a pályázat tervezői is gondoltak, ezért 300 okos eszközt is terveztek a pályázatba, amelyeket a felhasználók fognak megkapni, ha igénylik. Számos jelentkező jelezte, hogy ilyen készüléke nincsen, és szeretnének kapni. Az AOSZ a kiosztandó eszközökkel ezt az akadályt is szeretné elhárítani

Újabb AOSZ Info-Pont irodák

A DATA programhoz kapcsolódóan új AOSZ Info-Pont irodák nyíltak az ország különböző pontjain a szolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés jegyében.

Mindszentpusztán október 9-én nyílt meg az iroda a Mi tehetnék érted? Autista Otthon Alapítvány Kézműves házában. Az irodát az alapítvány működteti.

Cím: 9098 Mindszentpuszta, Rákóczi u. 56.
mindszentpuszta@aoszinfopont.hu; 06 30 467 3894.

Szombathelyen a PontMás Vas Megyei Autista Gyermekéért Alapítvány működteti az AOSZ Info-Pont irodát, amit október 18-án nyitottak meg. Cím: 9700 Szombathely, Március 15. tér 5. AGORA Művelődési és Sportház; szombathely@aoszinfopont.hu; 06 20 501 7081.

Kecskeméten, az Autista Gyermekéért Egyesület irodájában nyílt AOSZ Info-Pont iroda. Cím: 8000 Kecskemét, Dobó krt. 10. Passzázs Üzletház; kecskemet@aoszinfopont.hu; 06 76 327 318.

Bővebb információ az irodákról az AOSZ honlapján: <http://aosz.hu/aosz-info-pont-irodak/>

Elnökségi határozatok 2018

A HATÁROZAT SZÁMA	A HATÁROZAT-HOZATAL IDŐPONTJA	A HATÁROZAT TARTALMA	A HATÁROZAT HATÁLYA	A DÖNTÉST TÁMOGATÓK ÉS ELLENZÖK SZÁMARÁNYA
1/2018 (VIII. 14.)	2018. 08. 14.	Az elnökség 4 igen, 0 nem, 0 tartózkodás mellett a meghirdetett napirendi pontokat elfogadja.		4 igen, 0 nem, 0 tartózkodott
2/2018. (VIII. 14.)	2018. 08. 14.	Az elnökség 4 igen, 0 nem, 0 tartózkodás mellett megválasztja Horhi Anettet jegyzőkönyvvezetőnek.		4 igen, 0 nem, 0 tartózkodott
3/2018. (VIII. 14.)	2018. 08. 14.	Az elnökség a napirendi pont részletes megvitatása után 4 igen, 0 nem, 0 tartózkodás mellett meghozott határozatával az alábbi határozatot hozta: A 2018. 08. 14-én tartott bíráló bizottsági ülés Döntés az eljárás eredményéről címmel előterjesztett dokumentumban tett bíráló bizottsági javaslatlall egyetért. A bíráló bizottsági döntési javaslatban foglalt indokok alapján, azzal egyezően: I. A „Szoftverrendszer: mobil alkalmazás és a vele szorosan együttműködő webes kezelőfelület és szerveralapú szolgáltatás az EFOP-1.1.7-17-2017-00007 projekt keretében” kiírt közbeszerzési eljárás lefolytatásának eredményeként a beérkezett ajánlatok közül (1) a Symmetria Magyarország Zrt. (1054 Budapest, Kálmán Imre utca 1.) vezető tag által képviselt közös ajánlattevő ajánlatát érvénytelennek nyilvánítja, (2) a Tigris Kft. (1145 Budapest, Törökőr u. 2.) vezető tag által képviselt közös ajánlattevő ajánlatát érvénytelennek nyilvánítja, (3) az Ulyssys Számítástechnikai Fejlesztő és Tanácsadó Kft. (1024 Budapest, Lövház utca 39.) vezető tag által képviselt közös ajánlattevő ajánlatát érvénytelennek nyilvánítja, (4) a T-Systems Magyarország Zrt. (11117 Budapest, Budafoki út 56.) vezető tag által képviselt közös ajánlattevő ajánlatát érvénytelennek nyilvánítja, (5) a Delta Systems Kft. (1134 Budapest, Róbert Károly krt. 70–74.), EURO ONE Számítástechnikai Zrt. (1145 Budapest, Újvilág utca 50–52.), KIRULY Kft. (4034 Debrecen, Vágóhíd utca 2. 8. ép. 2. em.) közös ajánlattevő ajánlatát érvényesnek nyilvánítja. II. A „Szoftverrendszer: mobil alkalmazás és a vele szorosan együttműködő webes kezelőfelület és szerveralapú szolgáltatás az EFOP-1.1.7-17-2017-00007 projekt keretében” kiírt közbeszerzési eljárást eredményesnek nyilvánítja. III. A „Szoftverrendszer: mobil alkalmazás és a vele szorosan együttműködő webes kezelőfelület és szerveralapú szolgáltatás az EFOP-1.1.7-17-2017-00007 projekt keretében” kiírt közbeszerzési eljárás nyerteseként a Delta Systems Kft. (1134 Budapest, Róbert Károly krt. 70–74.), EURO ONE Számítástechnikai Zrt. (1145 Budapest, Újvilág utca 50–52.), KIRULY Kft. (4034 Debrecen, Vágóhíd utca 2. 8. ép. 2. em.) közös ajánlattevőt hirdeti ki. Az elnökség felhatalmazza az elnököt, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően a „Szoftverrendszer: mobil alkalmazás és a vele szorosan együttműködő webes kezelőfelület és szerveralapú szolgáltatás az EFOP-1.1.7-17-2017-00007 projekt keretében” kiírt közbeszerzési eljárás kihirdetett nyertesével a közbeszerzési eljárás tárgyára vonatkozó szerződést megkötse.		4 igen, 0 nem, 0 tartózkodott
1/2018 (IX. 12.)	2018. 09. 12.	Az AOSZ elnöksége a 2018. augusztus 17-én AOSZ Info-Pont és Szolgáltatási pont létrehozására irányuló felhívására az alábbi jelentkezőt választja: Mit tehetnék érted? Autista Otthon Alapítvány, Mindszentpuszta		5 igen, 0 nem, 0 tartózkodott
2/2018 (IX. 12.)	2018. 09. 12.	Az AOSZ elnöksége a 2018. augusztus 17-én AOSZ Info-Pont és Szolgáltatási pont létrehozására irányuló felhívására az alábbi jelentkezőt választja: PontMÁS Vas Megyei Autista Gyermekéért Alapítvány		5 igen, 0 nem, 0 tartózkodott
3/2018 (IX. 12.)	2018. 09. 12.	Az AOSZ elnöksége a 2018. augusztus 17-én AOSZ Info-Pont és Szolgáltatási pont létrehozására irányuló felhívására az alábbi jelentkezőt választja: Autista Gyermekéért Egyesület, Kecskemét		5 igen, 0 nem, 0 tartózkodott
4/2018 (IX. 12.)	2018. 09. 12.	Az AOSZ elnöksége a 2018. augusztus 17-én AOSZ Info-Pont és Szolgáltatási pont létrehozására irányuló felhívására az alábbi jelentkezőt választja: Új ÉFOÉSZ Tarnai Ottó Egyesület, Nyíregyháza		5 igen, 0 nem, 0 tartózkodott

➔ a tesztelésbe csatlakozni vágyó személyek számára.

Egy új eszköz megtanulásánál időnként elakad az ember. Hogy a tesztelők és a majdani felhasználók ne maradjanak személyes segítség nélkül, új szolgáltatási helyek nyíltak a meglévő AOSZ Info-Pont irodák mellett: Kecskeméten, Mindszentpusztán, Szombathelyen. Budapesten két szolgáltatási pont van: az Autizmus Alapítványnál és az AOSZ-nál. Az irodákban az u. n. helpdesk munkatársak adnak tanácsot, eligazítást a DATA használatához. „Minde-

niütt számítógéphez értő emberek lesznek, akik ismerik a projektet, és részt vesznek a »képzők képzésén«, ahol minden felmerülő kérdésükre választ kapnak. Ha majd az applikáció használata közben valami technikai hiba akad, akkor a helpdesk munkatársaknál személyesen, vagy az irodák elérhetőségein keresztül kérhetnek tanácsot a tesztelők. Azt viszont minden hozzájuk fordulónak tudnia kell: ők nem autizmusban jártas szakemberek, így szakmai tanácsadást a helpdesk munkatársak nem tudnak adni.” – mondja Horhi Anett.

Győri Miklós a DATA projekt szakmai vezetője (ELTE):
A mi programunk két részből áll: az egyik a mobil applikáció, a másik az internetes felület, ahol a szülő állítja össze pl. a napirendet, és küldi a felhasználónak. Egységes rendszerben egyéni igényekre szabott megoldások hozhatók létre. A tudás megosztása sincs benne más programban. Ugyanis a szülő vagy a segítő, az általa föltett tartalmakat megoszthatja azokkal, akikkel akarja. Ezáltal közösségi tudástár jön létre.” (Eszember, 2018. 3. szám)

A DATA eseményeiről továbbra is beszámol az Eszember, de ha napra készek akarunk lenni, akkor figyeljük az AOSZ honlapját, és olvassuk a szövetség hírleveleit.

Segítség autista fiatal nevelő családoknak

AZ AOSZ modellprogramja

Tizenöt családdal és tizenöt segítővel indult az a program, ami a kamasz vagy felnőtt korú autista személyt otthon nevelő családokat támogatja, és az év végéig tart. Ez a karácsony előtti készülődésben biztos nagy segítséget jelent a családoknak. Vajon lesz folytatása?

Ha autista gyereket nevelő szülőkkal beszélget az ember, mindig szóba kerül a szabadidő. Ami nincs. Mert szabadidő akkor van, ha a gyerek már iskolás, és ezalatt elintézhető néhány halaszthatatlan dolog. De mi van akkor, ha csak délután fogad az orvos? Mi van, ha ügyfélfogadás is csak ilyenkor van? Ekkor jönne jól egy segítő, aki vigyáz a gyerekekre. Ezt fölismerve az Autisták Országos Szövetsége felnőttképzési programot készített *Segítők képzése autizmussal élő személyek otthoni támogatására* címmel, és ezt nyilvánvartartásba is vetette (E-001430/2016/D004).

A résztvevők alapsmereteket szereztek az autizmus spektrumzavarról a harmincórás, négynapos képzés során, és megismerték azokat a technikákat, amelyekkel segíteni tudnak az autista gyerekek pl. a szabadidő megszervezésében, az otthoni mindennapi feladatok elvégzésében. A képzés nagy hangsúlyt fektetett a gyakorlati feladatok megoldására: a segítők házi feladatként felmérést készítettek az általuk támogatott személy aktuális állapotáról, problémáiról, majd a képzésen személyre szabott tanácsot kaptak további munkájukhoz.

A képzés abban (is) különbözött más, hasonlótól, hogy itt a családok hozták a tanulni vágyó segítő, azt, akit a családban az autista fiatal már ismert, elfogadott. Eredetileg csak ilyen segítőkre gondolt a szövetség, de amikor a felhívás megjelent a médiában, akkor sok olyan család jelentkezett, ahol egyáltalán nincs semmilyen segítség, bár nagyon szeretnék, ha lenne. Ezzel párhuzamosan viszont olyanok is jelentkeztek, akik ugyan még sosem voltak együtt autista gyerekekkel, fiatallall, de szeretnék elvégezni a tanfolyamot. Így végül 15 segítővel és 15 családdal indult a program, olyanokkal, ahol a gyermek már elmúlt 14 éves. (Az is szempont volt, főleg a „szólóban” jelentkezőknél, hogy elérhető távolságban lakjon egymástól segítő és segített.)

Az elméleti oktatás Budapesten volt az Autizmus Alapítványnál, ahol az alapítvány intézményét, az ott folyó munkát is megismerték. Ezt olvasva azt hinné az ember, hogy a fővárosiak és a környéken élők lesznek többségében. Nem így történt, de Budapest még így is vezet. Számszerűsítve a jelentkezőket lakhely szerint: Budapest 7; Debrecen: 2; Székesfehérvár 2; Balassagyarmat 1; Jászberény környékéről 1; Szolnokról: 1; Salgótarjánból 1. Ami érdekesség: 14 nő és egy férfi jelentkező akadt, ő szintén sikeresen elvégezte a tanfolyamot. (Jó lenne, ha több férfi segítő lenne, hiszen ebben a populációban is sok az egyszülős család: hiányzik a férfiminta.)

Az Autizmus Alapítvány szakemberei, *Őszi Tamásné* és *Ecser Mónika* adták az elméleti megalapozást. Az elmélet mellett más feladatot is adtak a családban végzett munkához, hiszen az a cél, hogy a segítő önállóan tudjon megoldani akár kényes szituációkat is. A segítők ezért strukturált kérdéssort kaptak, aminek segítségével föl mérték a családban rájuk váró feladatokat, nehézségeket – azaz problématerképet készítettek. A családoknál végzett munkában *Németh Zsuzsától* és *Németh Reginától* kaptak gyakorlati útmutatót a segítők.

A tanfolyam befejezése után a segítők az év végéig járnak a családokhoz, amiért fizetséget nem kapnak. (Munkájukról a következő Esőemberben beszámolunk.) A közöttük lévő megállapodásba (gyakoriság, időtartam stb.) az AOSZ nem szól bele.

A program koordinátora, szervezője *Schindele Ildikó*, az AOSZ munkatársa. Csupa jót mondott a résztvevőkről: lelkesek voltak, tanulni vágyók. A legtöbben munkájuk mellett vállalták ezt a pluszt, de jelentkeztek még tanulmányaikat végző, illetve már nyugdíjban lévő, de másoknak segíteni akaró emberek is. Figyelemre méltónak

tartja, hogy közülük többen maguk is érintett szülők. Azt sajnálja, hogy voltak olyan jelentkező családok, akik nem tudtak segítőt hozni maguk mellé, így be sem jutottak a programba. Ők többnyire kis faluban laktak, és nem találtak segítő maguknak. Ezeket a családokat az AOSZ össze fogja kapcsolni a hozzájuk legközelebb található érdekvédelmi szervezettel. Azoknak is nehéz dolguk volt, akik úgy kerültek egy csapatba, hogy a segítő és a segített család nem ismerte egymást. Nehezebb volt az egymáshoz csiszolódásuk, de ilyen esetben is volt siker. Az egyik budapesti kerület önkormányzati képviselője is jelentkezett segítőnek, ő a saját fiát is elvitte az autista fiatalal szervezett közös programra. Jól sikerült, és remélhetőleg tartós lesz a kapcsolat.

Összegezve elmondhatjuk: sikeres kezdeményezés volt, szükség volt rá. Több ilyen tanfolyam kellene, és jó lenne, ha azok a családok is segítséget kapnának, akik nem kerültek bele a modellprogramba, ám nagy szükségük lenne arra, hogy valaki – ha csak kis időre is – tehermentesítse őket. Az is jó lenne, ha ez a program tovább folytatódna, hisz a nagyszámú jelentkezés azt bizonyította: a családoknak kell a segítségre. Jó lenne, ha a modellprogram, a Fecskeszolgálathoz hasonlóan, beépülne a szociális szolgáltatók körébe. Az AOSZ ezért lobbizni fog.

(A képzés az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásából, az EMMI képviseletében *Novák Katalin* államtitkár és az Autisták Országos Szövetsége közötti 21787-2/2018/CALADNO számú támogatási szerződés alapján, az „Autizmusban érintett családokat segítő modellprogram” keretében valósult meg.)

– *ferenczy* –

Kitüntetés az AOSZ-nak

A Fogyatékossgal élő emberek világnapján a Nemzeti Színházban rendezett gálaeseten kapta meg az Esélyteremtési díjat az Autisták Országos Szövetsége. A kitüntetést *Fülöp Attilától*, az EMMI szociális ügyekért felelős államtitkáráról *Kövári Edit*, az AOSZ elnöke vette át. A szövetség sajtóközleményében, mások mellett, ezt írta: „Az AOSZ mai eredményei nem jöhettek volna létre a szervezetben korábban dolgozó szülők, szakemberek felbecsülhetetlen értékű munkája nélkül.” Gratulálunk!

Társadalmi felelősségvállalás az autistákért

Csendes nyitvatartás havonta egyszer

Élnek közöttünk olyanok, akik másokra is gondolnak, és az általuk jónak tartott ügynek olyanokat is megnyernek, akik tenni is tudnak érte. Gulyás Mariannával, a Decathlon Társadalmi Felelősségvállalás stratégiai igazgatójával beszélgetek erről a jó ügyről.

Az, hogy az ASD-vel diagnosztizált személyek közül sokan másként érzékelik a környezetüket, az onnan érkező ingereket, azt már kezdik megtanulni a társadalom többségi tagjai. Tenni ugyan nem sokat tudnak, hogy a villogó fények, az elviselhetetlen zajok megszűnjenek. A család (otthon), a pedagógusok (iskola) csökkenthetik, vagy ideális esetben időlegesen talán ki is iktathatják ezeket. De az ember nem elszigetelten él, utazik villamoson, vonaton, boltba jár, és akár akarja, akár nem, autista személyként minden zavaró tényezőt érzékel. Manapság divatba jött, hogy majd minden boltban, áruházban szól a zene, a fejünk fölött villogó fényreklámok hívják föl a figyelmet a legújabb megvásárolandó árucikkre, ami nélkül élni sem érdemes, és időnként a hangszóró is megszólal, hogy Jucikát várják a kettős pénztárba.

Szerencsére élnek közöttünk olyanok, akik másokra is gondolnak, és az általuk jónak tartott ügynek olyanokat is megnyernek, akik tenni is tudnak érte. *Gulyás Mariannával*, a Decathlon Társadalmi Felelősségvállalás stratégiai igazgatójával beszélgetek erről a jó ügyről: a csendes nyitvatartásról. Az ötletet munkatársa, *Imrei Gábor* adta, aki az egyik magazinban olvasott az autista személyeknek szóló (külföldön bevezetett) csendes órákról. Marianna „vevő volt” rá, és cselekedett: Megkereste a huszonnégy magyarországi Deathlon-lánc igazgatóit, akik azonnal igent mondtak.

Ez persze csak a kezdet volt, hiszen nem elég lejjebb húzni a fényeket, lehalkítani, vagy teljesen elhagyni a zenét, a fényreklámokat kikapcsolni, vagy nem használni a hangszórót. Autistául is meg kell tanulni, legalábbis elemi szinten. Marianna azonnal fölvetette a kapcsolatot az Autisták Or-

szágos Szövetségével, *Kövári Edit* elnökkel. Megszervezték, hogy minden áruházukban mindenki (beleértve az igazgatókat is) megismerkedjen az autisták világával, a velük való kommunikációval. Önkéntesek, az AOSZ animátorai segítettek az áruházak dolgozóinak, hogy megkapják a szükséges fölkészítést, az elméletet, sok-sok gyakorlati példával illusztrálva. Nem kis feladat volt, hiszen úgy ezer emberről van szó.

Nyár közepén megkezdődött az áruházlánc belső kommunikációja a munkatársakkal. A külső kommunikáció, a vásárlók tájékoztatása pedig augusztus végén. Ebben is segítségükre volt a szövetség: mindig ott volt az AOSZ egyik munkatársa, ha ezzel kapcsolatban interjút adtak valamelyik médianak. Októbertől pedig minden hónap első hétfőjén 10–12-ig minden Decathlon áruházban csendes nyitvatartást tartanak. Voltak, akik úgy gondolták, hogy ez olyan időpont, amikor amúgy is kevés a vásárló, és reklámfogásból tették a csendes órákat ilyen időpontra. Persze az ilyen véleményt megfogalmazók nem tudnak „autistául”. Az időpont nem véletlen: célja az volt, hogy minél kevesebb legyen a nyüzsgés, a zavaró tényező vásárlás közben. Később lehet szó a változtatásról, de az új helyzetet az áruházak dolgozóinak, az autista és nem autista vásárlóknak is meg kell szokni. „Ez lesz a társadalmi párbeszéd ideje – mondja Marianna –, és ha már megszokták, akkor tehetjük egy forgalmasabb nap délutánjára is. Ez a mi áruházainkban azért nehezebb, mert itt »játsszanak« a vásárlók, kipróbálják a sportszereket, pl. labdát pattogatnak.”

Az mindenesetre öröm, hogy már két élelmiszerlánc képviselője is fölívta Gulyás Mariannát, hogy ők is bevezetnék a csendes nyitvatartást néhány áruházuk-

ban. (Ebből akár országos mozgalom is lehetne.)

Arca is van a csendes nyitvatartásnak: *Biró Bernadett Nusó*, a Los Angeles-i speciális olimpia bronzérmes gyorsúszója 100 méteren. Megtalálásában *Kövári Edit* segítette Mariannát. Nusó Gyulán él, Marianna tehát elautózott Gyulára, hogy személyesen is megismerkedjen vele. Minderől Marianna blogjában olvastam, amibe nemcsak ő ír, hanem munkatársai és más önkéntesek is. A blogban persze minden a sportról szól, és jól van ez így, hiszen a Decathlon sportszereket forgalmazó francia áruházlánc. Ha jó ügyet támogatnak, akkor a támogatások elbírálásánál három alapvető szempontot vesznek figyelembe: 1. a sportnak meg kell jelennie benne; 2. nem egyszeri kicsi támogatást adnak, hanem stratégiai partnereket keresnek, akikkel hosszú távon lehet együtt dolgozni. 3. A Decathlon munkatársai is megjelenhessenek ezekben az együttműködésekben. Most pl. hatvan fő rendszeresen eljár a társadalmi felelősségvállalási programokra.

Persze nemcsak oda mennek el a munkatársak, hanem maguk is kitalálnak olyan programokat, amikért ugyan plusz pénz nem jár, jár viszont az a jó érzés, hogy hasznos, másoknak örömet szerző tevékenységet cselekednek. Ilyen például a *Láthatatlan fitness*. Hetvenöt perc fitnesz tartás látássérülteknek és látóknak közösen a belvárosi SportPontban, és mindezért fizetni sem kell. De más sportos programjaik is vannak, például futás a Margitszigeten szintén látássérültekkel (innen jött a közös fitnesz órák ötlete is.) Marianna maga is jár ezekre a fitnesz edzésekre, ezen kívül fut, kerékpározik, sziklát mászik, siklóernyőzik. Csak ámulok, hogy ez a vékony, fiatal nő mi mindenre képes! Aztán kiderül, hogy Izlandon lefutotta élete első maratonját. Egy évig készült rá, és azt mondja: „Mindennel perce boldogság volt.”

Ezt a boldogságot – ha nem is maratoni szinten –, mindenki átélheti, aki sportolni akar, és ehhez járul hozzá csendes óráival a Decathlon.

Ferenczy Ágnes

A Patrónus Alapítvány programja

Felkészítés az önálló életre, próbálakással

„Új dimenzió” a Patrónus Alapítványnál címmel közöltünk cikket az Esőember 2016. 4. számában azzal a céllal, hogy megosszuk egymással az autizmussal élő felnőtt fiatalok fejlesztésének szakmai kérdéseit, tapasztalatait, legfontosabb teendőit.

Akkori cikkünk a család régi-új szerepének középpontba állítását helyezte előtérbe, megalapozva vele legújabb, megvalósítás alatt álló szakmai programunkat, ami *A család mint intézmény* nevet kapta. Ennek néhány eleméről szeretnék most beszámolni. Előtte érdemes áttekinteni alapítványunk elmúlt években végzett szakmai tevékenységének legfontosabb átlomlásait, amelyek megalapozták új programunkat.

2013: *Támogatott életviteli tanácsadó szolgálat autizmussal élők részére a XVIII. kerületben* címet adtuk programunknak. A projekt keretében autizmussal élő, otthon lakó, iskolából kikerült fiatalok egyéni fejlesztési szükségleteinek felmérése történt meg, a szülőknek szülőfórumot a fiataloknak rendszeres ifjúsági Rajmond klubot szerveztünk.

2014: *Autizmus-specifikus egyéni fejlesztő és támogató műhely autizmussal élő fiatal felnőttek részére* címmel íródott programunk. A megvalósított projekt keretében az előző évi tapasztalatokra építve elkezdődött a Rajmond klub tagjainak egyéni fejlesztése – friss diplomás szakemberek segítségével – és a szülők módszertani felkészítése.

2015–16: *„Autlevél és portfólió” autizmus-specifikus családsegítő szolgáltatás, egyéni fejlesztés, autizmussal élő fiatal felnőttek és családjaik részére* címmel folytattuk a szakmai munkát, ahol az egyéni fejlesztések végén elkészült számukra az a dokumentáció, amelyik tartalmazta az ő esetük, személyiségük, sajátosságaik leírását (autlevél) és az ajánlott fejlesztési módszereket (portfólió), ami más szakemberek munkáját is segíti.

Látható, hogy alapítványunk szakmai programjaiban a hiánypótló egyéni és csala-

ládsegítő akciókat preferálja, bár számos közösségi programot is szervezünk.

2018–2019-ben *A család mint „intézmény”*. Felnőtt, autizmussal élő fiatalok modellértékű felkészítése az önálló életre a család szerepének erősítésével, próbálakással című programunkkal álltunk elő – megvalósítása most folyik.

Ahogy az első két program, úgy ez is a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. (FSZK) és az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) támogatásával valósul meg. Az új szakmai programunk közösségi alapú, ellátási, szolgáltatásszervezési megoldás, a Rajmond klub tagjai részére nyújtjuk. Célja az otthon lakó fiatalok személyes életvezetése, önálló életvitelének támogatása, egyes hiányterületek feltárása, begyakorlása.

A program egyik újdonságát az adja, hogy a felkészítésben a főszerep a családnak, mint szolgáltatást szervező, fejlesztő intézménynek jut. A szakmai irányítók és segítők elsősorban a családtagok felkészítésében segítők, továbbá kortárssegítők és tapasztalati szakértők is közreműködnek. Egy olyan új, szakmailag előtérbe került, de valójában régóta tartó szisztémáról van szó – ezt érintett szülőkként tudjuk. A programban a család részére éves támogatási terv készül, ez alapján szervezik és készítik föl napról-napra a családokat és a fiatalokat az önálló életre szükséges ismeretek elsajátítására, betanulására. Az egyéves kurzus végén, mint vonzó alternatíva és lehetőség, egy önálló, próbálakásban (apartmanban) ki is próbálhatják az addig elsajátítottakat.

Az elindulás után világossá vált számunkra, hogy a fő egyediséget, vonzerőt, a kellő motivációt a próbálakás jelenti, de sok kihívás is rejlik ebben. Célunk, hogy a meglévő vagy új szolgáltatások szakma-

ilag tervezett, összehangolt módon, a család irányítása mellett, az érintett igényeinek megfelelően valósuljanak meg a célból, hogy a fiatalok minél magasabb minőségű és önállóbb életre legyenek képesek, és javuljanak életvezetési képességeik. A család megfelelő szakmai segítséggel (esetfelelősök, szupervizorok, kortárssegítők) nemcsak irányít, hanem megtanulja és alkalmazza a szakmai módszereket, pótolni igyekszik a hazai szolgáltatást szervező infrastruktúra hiányosságait.

A korábbi évek projektjeiben is részt vevő családok közül került kiválasztásra az a tíz család és fiatal, akik a jelen mintaprojektben vállalták az úttörő együttműködő szerepet. A szakmai tevékenységet *Németh Krisztina* szakpszichológus irányítja, szupervizorként *Németh Zsuzsanna* fejlesztő pedagógus segítségével. Mindketten az Autizmus Alapítvány munkatársai. A családokkal három esetfelelős: autizmus alapszakon végzett gyógypedagógus foglalkozik, *Ábrahám András, Hegyesi Dénes, Szabó Anna*.

Az első pár hónap tapasztalatai alapján – mint szülő és mint az alapítvány elnöke – elmondhatom, hogy a programmal nem várt kihívás elé nézünk. A bizonyos tekintetben újszerű fölfogás több olyan kérdést vet föl, amelynek sikeres megválaszolásán múlhat munkánk eredménye. Sikerül-e a sokszor fáradt és fásult családokat megfelelően motiválni, hogy 12 hónapon át új és új dolgok betanítását végezzék egy távoli önálló, önállóbb élet és egy próbálakás reményében? Sikerül-e az autizmussal élő fiatal meggyőzni, hogy egy ilyen próbálakásban élés hasznára válhat, és érdemes ezért új dolgokat megtanulni? Sikerül-e a fejlesztő gyógypedagógusoknak a szokásos csoportos és egyéni foglalkozások helyett a nagyobb hangsúlyt a család tanítására, motiválására fordítani?

2019 májusában megtudjuk ezekre a választ, amikor a Corvin Pláza melletti apartmanházban tíz fiatal, támogatás mellett, de mégiscsak önállóan eltöltött tíz napot.

Gulyás Tibor elnök
Budapest Patrónus Alapítvány

Pályaorientáció, szakképzés, munka

Lehetőségek és esélyek

Sok emberben kissé egysíkú elképzelés él azzal kapcsolatban, hogy melyek az ideális szakmák az autizmussal élők körében. Sokan úgy vélik, hogy a precizitást kívánó foglalkozások előnyösek, vagy kifejezetten az informatika területére érdemes orientálni a fiatal.

Bár ezeknek a javaslatoknak van némi alapjuk, mivel az autizmusban jellegzetes erősségek felől közelítik meg a kérdést, a szakmaválasztás és pályaorientáció területén is egyénre szabott megoldást kell keresnünk a fiatal tehetsége, érdeklődése, és a lehetőségek alapján.

Néhány példa: ismerünk sikeres kutatókat, informatikusokat, jogászokat, művészeket, adminisztratív vagy különféle fizikai munkákat végző felnőtteket is. Elmondható, hogy bármely szakmában helyt állhatnak az autizmus spektrumán érintett munkavállalók, bár azok a munkakörök, amelyek kifejezetten megkívánják a gördülékeny, rugalmas és sokszereplős kommunikációt, valószínűleg kevésbé szerencsések.

Az is erőteljes tendenciának tűnik, hogy előnyös a speciális érdeklődési körhöz illeszkedő szakmát választani. A munkavállalás szempontjából kiváló adottságok miatt a munkaadók gyakran nagyon szívesen alkalmaznak autista munkatársakat, mivel joggal számíthatnak arra, hogy személyükben megbízható, kitartó, alapos, precíz, logikusan gondolkodó, maximalista, szorgalmas, és szakterületükön magas színvonalon felkészült kollégákra lelnek.

A szakmatanulás lehetősége azonban nagyon egyenetlen az autizmus spektrumán. Sajnos azt tapasztaljuk, hogy a súlyosan érintett, az autizmus mellett intellektuális képességzavarral küzdő, nem beszélő fiatalok szakmatanulási lehetőségei limitáltak a hazai rendszerben, még a gyógypedagógiai intézményeken belül is. Autizmusra specializált középiskolai helyek alig érhetők el, így elmondható, hogy vagy sikerül a fiatalnak beilleszkedni az enyhén vagy középsúlyosan értelmi sérült tanulóknak kialakított osztályokba, vagy nem sikerül kihasználni azt az elvi lehetőséget sem, hogy 25

éves korig tanulhatnának nappali tagozaton. Mivel a tananyagok, a módszerek és a szakmai vizsgák nem adaptáltak autizmusra, a jelenlegi keretek között valószínűleg kevesen szereznek szakmát. A képzések átalakítása mellett fontos lenne rész-szakmák hozzáférhetővé tétele és az aktív, rendszeres napi elfoglaltságot biztosító foglalkoztatás előkészítése. A munkavégzés színtere a súlyosan érintett felnőttek esetében sokszor nem a nyílt munkaerőpiac, ám foglalkoztatásra, rendszeres munkára nekik is szükségük van.

A jó képességű tanulók előtt több lehetőség nyílhat meg, hiszen az iskolai végzettség megszerzése nem feltétlenül okoz gondot, de esetükben is kérdés, hogy miként tudnak helytállni a munkaerőpiacon, ha az álláskereséshez és a munkahely megtartásához nem kapnak megfelelő támogatást. Mi is lenne megfelelő e téren? A teljes spektrumon érvényes az a megfontolás, hogy a munkavállalásra való felkészülés során a kiválasztott szakma elsajátítása mellett kiemelt figyelmet kell fordítani a következő területekre: idővel való gazdálkodás, szervezési készségek, rugalmasság, önálló döntéshozatal, mindennapi önállóság, jó megjelenés, társas helyzetekben való részvétel és kommunikáció, önismeret, a stressz és szorongás kezelése. Könnyű belátni, hogy ezekre a területekre már az iskolai évek alatt óriási hangsúlyt kellene fektetni. Ha ez elmarad, akkor a magas iskolai végzettség és a megfelelő szakmai képzettség ellenére is nehéz lehet a munkahely megszerzése és megtartása.

Szintén közös szükséglet a teljes spektrumon annak megértése, hogy a szakmatanulás és a munkába állás sikere vagy kudarca legalább annyira múlik a képzőhelyek és a munkahelyek tudatos felkészülésén az

autista tanulók, munkavállalók fogadására, mint az egyén képességein. Mivel a továbbtanulással, munkavállalással kapcsolatos statisztikák meglehetősen kedvezőtlenek, egyes nemzetközi adatok szerint az autista embereknek csak mintegy 15–20%-ának van munkahelye, e téren még rengeteg a teendő. Ma már léteznek hazai jó gyakorlatok – gyakran szülők által megálmodott és létrehozott helyek –, amelyek bizonyítják, hogy a szakképzés és foglalkoztatás sikeres lehet egyénre szabott autizmus-specifikus támogatással. Erre példa többek között az Aura Egyesület munkára felkészítő klubja, a Kockacsoki foglalkoztatási programja, az ATF (Autizmus-specifikus Támogatott Foglalkoztatás) modellje, a KézenFogva Alapítvány munkaerő-piaci szolgáltatásai. Ezekben a programokban személyre szabottan határozzák meg, hogy milyen munkakörben, milyen tevékenységekben, hány órában és a munkakörülmények milyen adaptációja mellett lehet a legsikeresebb a fiatal, és megfelelő egyéni támogatást nyújtanak számára. Az említett programok sikerességéhez elengedhetetlen a munkahelyek felkészülése, felkészítése is az autista munkavállalókkal való együttműködésre.

Mire van szükség a munkahely részéről? Az egyéni képességek és a munkakör gondos illesztésére, a munkakörnyezet autizmus-szemponturnak akadálymentesítésére, amelynek része, hogy ne legyen szenzorosan megterhelő a környezet, a feladatokban, elvárásokban történő változásokat előre jelezzék. Fontos, hogy legyen lehetőség vizuális segítség alkalmazására (pl. elérhető a munkafolyamatok vizuális algoritmusai). Szintén nagyon fontos, hogy a munkahelyi vezetők és a munkatársak világosan, egyértelműen kommunikálják elvárásait, és rendelkezzenek alapvető ismeretekkel, megértéssel az autizmus tekintetében. Azok a munkahelyek, amelyek már alkalmaztak autista munkatársakat, általában nagyon pozitív tapasztalatokról számolnak be és arról, hogy érdemes volt energiát fordítani a beilleszkedés megkönnyítésére.

Őszi Tamásné gyógypedagógus

Hol tanuljon tovább az autista diák?

Átalakított szakképzés

Mire következő lapszámunk márciusban a postaládákba kerül, addigra már sok családban dönteni kellett, hogy a köznevelésből kikerülő gyermekük, hol tanuljon tovább. Megpróbáltam utánajárni.

A nyáron beszélgettem egy édesapával. Ő mondta, hogy Budapesten az autista gyerekeknek nincs szakiskola. Magabiztosan azt mondtam: ez kizárt dolog. Tévedtem. Sajnos, neki volt igaza.

Mivel sok családot érint ez a gond, talán segíthetnek azok az információk, amiket a neten találtam.

Kezdem a jogszabályi változásokkal, és most szó szerinti idézetek következnek:

„A gazdaság és a munkaerőpiac kihívásainak megfelelően a szakképzést érintő változások egyik lényeges eleme az iskolarendszer átalakítása. A 2016/2017-es tanévtől átalakultak a szakképző iskolák.

2016. szeptember 1-jétől a szakiskolák új neve **szakközéiskola**, a szakközépiszkoláké **szakgimnázium**, a speciális szakiskoláké pedig **szakiskola**. A 2016/2017-es tanévtől tehát szakképzés kizárólag szakgimnáziumi, szakközépiszkolai és szakiskolai formában volt indítható. (...)

Szakiskola és készségfejlesztő szakiskola

A szakiskola a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése, oktatása céljából a többi tanulóval sajátos nevelési igénye miatt együtt haladásra képtelen tanulókat készít fel szakmai vizsgára és nyújt részükre a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismereteket.

A készségfejlesztő speciális szakiskola a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók részére biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű beutalást igénylő munkafolyamatok elsajátítását. Ezekben az intézményekben az évfolyamok számát a speciális kerettanterv határozza meg.” (<http://www.tanuloszerzodes.hu/intezmenyrendszer-atalakitas>)

Kerettanterv, ami nincs

Mivel a 16. évet betöltött tanuló kikerült a köznevelés rendszeréből, ha szakmát akar tanulni, akkor ennek az iskolatípusnak fe-

lettes szerve a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal (NSZFH).

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat összeállított egy listát, hogy milyen szakmát vagy rész-szakmát tanulhatnak az SNI-vel diagnosztizált diákok. A pdf erről az oldalról tölthető le: <http://palyavalasztas.fpsz.hu/szakkepzes-sni-tanuloknak/>

Ugyanezen a honlapon elnavigálok a speciális kerettantervekhez, és bármilyen hihetetlen csak a mozgáskorlátozott, hallássérült, a tanulásban akadályozott és a látássérült és értelmi fogyatékos tanulóknak van kerettanterv (ezek szerint képzés is), méghozzá attól függően, hogy mennyi ideig tanulnak:

1. Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek

2. Az iskolai rendszerű szakképzésben, szakiskolában oktatható négy évfolyamos, speciális kerettantervek ([https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=\(732\)](https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=(732)))

Szakképzési centrumok

Van még egy ötletem, hol lehetne keresgélni: az ún. **szakképzési centrumokban**, vagy **szakképzési központokban**. Tudniillik ezekbe a centrumokba szervezték a szakiskolákat. (Újabb átalakítás.) A centrumokban rész-szakma képzés is folyik. Ne adják föl azonnal, ha azt látják: érettségit adó az iskola. Mivel sok iskolatípus van egy kalap alá véve a szakképzési centrum/központ név alatt, érdemes tovább böngészni az oldalt. Így találtam rá én is pl. a csepeli **Budapesti Komplex Szakképzési Centrumra**, ahol szakiskola is van, és sokféle szakma között válogathat az SNI tanuló. Rátaláltam például a **Budapest Műszaki Szakképzési Centrum** Neumann János Számítástechnikai Szakgimnáziumára. Neve alapján rá sem kattintottam volna, ha nem találok a honlapjukon ilyen című oldalt: *SNI befogadói gyakorlat*.

A Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal szakiskola-kereső oldala csöppet sem felhasználóbarát, csak türelmes embereknek ajánlom. Ha én lennék a hivatal illetékese, minden szegregált iskolába eljuttatnék szórólapot arról, hogy hol található ilyen képzési intézmények. A szülőket a legkevésbé sem érdekli a kerettanterv. Az érdekli, hogy hol tanulhat tovább a gyereke (iskola neve, város, utcanév, házszám, telefon, e-mail, honlap). Ezzel sok utánjárást spórolhatnának meg a szülőknek. Az idegeskedésről már nem is beszélve. Talán még ez az oldal segíthet: Ha beírják a Google-ba: készségfejlesztő speciális szakiskola, akkor ez a honlap jön ki: <http://www.iskolaklistaja.eu/tipus/keszsegfejlesztospecialis-szakiskola/>.

Hogy ez mennyire friss, nem tudom, de talán kiindulópontnak ez is jól jöhet.

Az NFSZH sajtósától kaptam egy „jó gyakorlat” címet: a Szegedi Szakképzési Centrum egyik tagiskolájáét. Következő oldalunkon olvashatnak róla.

A megyei szakszolgálat segíthet

Még egy fontos honlapra bukkantam: az **Egységes Fogyatékosügyi Portálra** (efportal.hu). Az itt található információk kapaszkodót jelenthetnek, és sok kérdésről tájékoztatják a szülőket. Pl. jár-e ösztöndíj az SNI tanulóknak, ha szakmát tanul? Hány szakma tanulható ingyenesen? Ezen az oldalon megtalálják: <http://www.efportal.hu/nevelis-oktatas/szolgaltatasok-16-evfelett/szakkepzes/>.

Elpanaszoltam egyik nagyon tájékozott, gyogyepedagógus ismerősömnek, hogy nem találok rá az autista és fogyatékos tanulóknak szóló szakiskolákra. Ő azt a tippet adta, hogy a szülő forduljon a megyei szakszolgálatokhoz, ahol pályaorientációs tanácsadás is van, és azt is tudják, hogy a megyében hol van a gyerekek megfelelő szakiskola. Tőle hallottam azt is, hogy a szülők sokszor azt kérik a szakértői bizottságtól, ne írják be a gyermek igazi diagnózisát, hanem csak annyit: SNI, mert akkor könnyebb iskolát találni. Hogy ez jól van-e így vagy sem, ki-ki maga döntse el.

– *ferenczy* –

Mindenkinek joga van tanulni

Retextil és palántanevelés

Vannak szerencsés emberek, akik megtalálják azt a munkát, amiért érdemes mindennap reggel fölkelni és útnak indulni. *Horváthné Szabó Ágnes* a szerencsések közé tartozik. Míg beszélgettem vele *Weöres Sándor* verse járt az eszemben: *Én keresem a célokat: / célokom engem majd megtalál. (Aki megtalálnak)*

Szegeden a József Attila Általános és Szakképző Iskolában tanít. Nem gyógypedagógusnak készült. Óvónőként kezdte, dolgozott korai fejlesztőben, kisgyermekotthonban, de a feladat rálátalt. Betegség miatt három évre kerekesszékre kényszerült. Akkor határozta el, hogy tanulni fog, gyógypedagógus lesz. Fölvették, és tapasztalatokban gazdag évek következtek: az emberekről, kapcsolatokról a mássághoz. Leendő gyógypedagógusok között ülve az előadóteremben, meg kellett tapasztalnia, hogy senki nem ül mellé. Az még jó volt, ha valaki megkérdezte tőle előadás végén, amikor a szünet következett: kitalhatja-e őt a teremből. Azt hinné az ember, hogy egy ilyen gesztust beszélgetés követ. Hát nem! Senki nem beszélt vele, hanem csak egymással, Ágnes feje fölött. Mintha ő ott sem lenne. Amikor vizsgáztak, akkor azt mondták neki: „Menjél te előre, mert neked úgyis ötöt ad.” Ezek az élmények mondatják vele, hogy jó lenne, ha a leendő gyógypedagógus hallgató még a felvéte-

li előtt kipróbálná legalább fél napra a kerekesszéket, hogy érezze, milyen az, hogy nem tud bemenni a kedvenc cukrászdájába, vagy a hivatalban az ügyintéző nem neki beszél, hanem a kísérőjének, noha nem ő az ügyfél.

Mindenkinek joga van tanulni

Az iskola a Szegedi Szakképzési Centrumhoz tartozik. Az általánosból csak 7–8. osztályuk van. Azok kerülnek ide, akik ugyan befejezték a hatodik osztályt, de utána megbuktak, és abbahagyták a tanulást. Az u. n. HÍD program keretében pedig a már tanköteles korból kikerült fiatalok ülhetnek be ismét az iskolapadba. Itt más módszerekkel, más szemléletmóddal és kisebb osztálylétszámokkal érnek el eredményt. Az autista csoportba négy nappali és két magántanuló jár. Tehát ketten még jöhethetnének. Ebbe az osztályba nem a jó képességű aspergeres diákok járnak, van nem beszélő autistájuk is. Ők nem képesek integrált munkavégzésre. Az oktatás 2+2 éves,

ahol az első két évben közismereti tantárgyakat tanulnak, aminek során tanáraik nagyon jól megismerik őket, és ez után három modult (három szakma alapjait) sajátítják el. „Az iskola teljes felelősséggel két modult tud vállalni” – mondja Horváthné Szabó Ágnes, bár legjobbnak azt tartaná, ha csak egyet tanulnának, de azt alaposan – és nemcsak az autista, hanem az közép-súlyos értelmi fogyatékos gyerekeknek is ez lenne a jó. Ez jövődők munkájukat jelenthetné.

Amikor Horváthné Szabó Ágnes a József Attilába jött, akkor az autista tanulók az értelmi fogyatékos gyerekekkel ültek egy osztályban. Szó szerint csak ültek. Ágnes ötlete volt, hogy külön osztály kell nekik, mert úgy gondolja: „Mindenkinek joga van tanulni, nem elég, ha csak ott ül valaki az iskolapadban, »elvan«, ahogy mondani szokták.”

Ötletével megkereste a Szegedi Szakképzési Centrum főigazgatóját *Angyalné Kovács Anikót*, aki mindenben támogatta őt és az iskolát. A másik ember, aki szintén mellette állt az a József Attila intézményvezetője: *Zoltán Péter András*. Aki tanított iskolában, az tudja, hogy mindez milyen fontos.

Retextil és palántanevelés

„Csak úgy érdemes belevágni valamibe, ha tudjuk: lesz eredménye” – mondja Ágnes. Ők biztosak voltak az eredményben. Gondos előkészületeket tettek ezért. Elmentek Békéscsabára az Aut-Pont Alapítvány nappali foglalkoztatójába, ahol *Szántó Tamás* és munkatársai példaértékű helyet teremtettek az autista fiataloknak. Utána a kecskeméti Autista Centrum következett, majd a nyár során összekovácsolódott az autista diákokkal foglalkozók szegedi csapata. A berendezés még nem teljes: hiányoznak az öltözőszekrények, noha hónapokkal ez előtt megrendelték, és még ki kell alakítani a háztartási ismeretekhez szükséges vízvezetékét. De ezek is meglesznek.

Az autista osztályba járók retextilt és palántanevelést tanulnak. Ebből most a retextil-képzés folyik. A retextilt, majd azokból díztárgyak készítését a pécsi Retextil Alapítványtól tanulták. A másik modul a palántanevelés lesz. Ezzel kapcsolatban Ágnesnek nagy tervei vannak: fűszer- és gyógynövényeket termelnének, és reményei szerint majd Szeged vendéglősei megveszik azokat – ha kell, akkor ő „házal”

náluk. Úgy gondolja, mindkét munkát lehet otthon csinálni: elfoglaltságot, hasznosság tudatot, megélhetést ad.

Tanteremnézőbe indulunk, és velünk tart az intézményvezető, Zoltán Péter András is. Nemcsak az autisták osztályába, munkahelyére kukkantunk be, hanem megnézünk még más műhelyt is. Csodás menyasszonyi ruhát látok, és mutatós kosztümöket, ruhákat. Oktatójuk: *Mátyusné Komonyi Zita*.

Az autisták osztálytermében mindenütt ott a képes kommunikáció, és ami nagyon tetszett, van „hangulatjelentés”: minden tanuló reggelente közölheti, ma mit érez: jókedvű, mérges, vicces stb. A mindennapi testnevelés is az osztályban folyik, mert a tornateremben túlságosan hangosan pattog a labda, csattannak a földön a lábak stb. és túl nagy a tér. A tábla fölött ott vannak sorrendben az elvégzendő tornagyakorlatok, amelynek összeállításában a testnevelő tanár segített. A retextiles műhelyben látom a fölcsíkozott textiliákat, az elkészített munkadarabokat. Szépek, és eladhatók, és nem azért, mert autista emberek készítették. Az így befolyt pénzt elfagvizzák, vagy arra költik, amire a gyerekek akarják. (Az iskola a tanulóknak alapított egy vállalkozást, így tudják eladni.)

Egészen addig azt hittem, hogy ennek az osztálynak Ágnes az osztályfőnöke. Tévedtem. Ő megálmodta, közösen megerem-

A retextil egy olyan technológia, amely a háztartási hulladékból egyszerű, ősi eljárásokat alkalmazva (fonás, szövés, hurkolás) előbb retextil fonalat, majd abból lakberendezési tárgyakat és divattermékeket készít. A retextil technológia magyar találmány. A retextil komplex foglalkoztatási és termelési rendszer, ami megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő embereket segít visszatérni a munka világába. (forrás: <https://retexil.hu/>)

tették, majd elengedte, és átadta másnak: *Szöginé Verba Andreának*. Ez persze nem jelenti azt, hogy nincs kapcsolata az osztállyal. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy amikor átmegyünk egy másik terembe, ahol épp a háztartást tanulják az autisták, a porszívózó *Péter* (imádja csinálni), szélesen elmosolyodik, odamegy Ágneshez, és az állát megcsiklandozva mondja: kuckuc. Péter nem beszél, és senki másnak nem kuckucol. Ágnes a kitüntettet.

Utunk végén bónuszt kapok: a babamama szobát. Megálmodója, kitalálója szintén Ágnes. Ide azoknak az anyáknak a gyerekei jöhetnek, akik még az iskola tanulói, de már a tanulmányi idejük alatt születtek. Hogy ne maradjanak ki, biztos megélhetés legyen a kezükben, nekik segít az iskola Cseperedő Alapítványa: a fenntartó. Fizetni nem kell érte, ha a szülők úgy gondolják, adnak az alapítványnak száz forintot vagy ötszázat – mindegy. A baba-mama szobára ugyanis nincs normatív állami támogatás, adományokból tartják fenn. A babák szakszerű ellátást kapnak itt.

Legutóbb – és ez is szép történet – Mexikóból küldtek nekik pénzt. A Facebookon találtak rájuk, és azt írták: sok pénzt nem tudnak adni, de azt a kicsit havonta küldik. Ilyenkor megmelegszik az ember szíve, és arra gondol: ahol „kóvászemberek” vannak, akikre rálatált a cél, ott nagy dolgok történnek, amik másnak ugyan kicsinek tűnhetnek, de akiket érint, azoknak jó irányban változik az élete. Kell ennél több?

Ferenczy Ágnes

A munkahely megtartása Dolgozók Klubja

Az Aura Egyesület tevékenysége szerteágazó. Egyik feladatának tartja a fiatalok munkába állítását, a már dolgozó fiatalok segítségét.

A munkára felkészítő kiscsoportos foglalkozások mellett Dolgozók Klubját is működtetnek. Engem most a Dolgozók Klubja érdekelt.

A munkába állítással, a munkára való felkészítéssel jóval többen foglalkoznak, mint azzal a nehéz kérdéssel: Hogyan tartjuk meg munkahelyünket? Mi az, amit el kell fogadnom a munkáltatótól? Mikor mondhatok nemet? A közvetlen kollégámnak mondhatok-e nemet, ha ő akar valamit megcsináltatni velem? Ez csak néhány kérdés a sok közül, amit mind-mind meg kell beszélni, némelyiket gyakorolni is, hogy a munkahelyen ne történjen „rendszerösszeomlás”.

A Dolgozók klubját négyen vezetik: három gyógypedagógus *Krausz Katalin, Pataki Klára, Scholtz Krisztina* és *Farkas János*. A hölgyek mind gyógypedagógusok, az egyetlen férfi pedig egy 2500 fős, multinacionális termelő cégnél volt tíz éven át humánpolitikai igazgató, régen személyzetisnek hívták. Ő a munkáltató szempontjait ismeri, tudja, mit várnak el az alkalmazottaktól. A klubfoglalkozásokon a gyógypedagógiai és a HR-es tudás összeadódik. A vezetők közül Pataki Klára gyógypedagógussal és Farkas János (volt) HR-sel ültem le beszélgetni.

Készségfejlesztő sorozat

A Dolgozók klubja már több éve működik, de az idei évben nagyot változott. A csapat drámapedagógusokkal bővült és meghívták Farkas Jánost is. Ő érintett szülőként, és humánpolitikai igazgatóként megszerzett tudása, tapasztalata alapján – az egyesület felkérésére – új szempontokat vitt a klubfoglalkozások menetébe. Évekkel ezelőtt készségfejlesztő kvízt készítetett az autista fiataloknak: gyakorlatokat a mindennapi életben való eligazodáshoz: www.asdkviz.com. (Az Esőemberben olvashattak róla 2014/2. szám.) Úgy gondolta, a felnőttkorba lépő, ASD-vel élő generáció részére is elkelne az autizmus-specifikus készségfejlesztés a munkával,

munkahellyel kapcsolatban. Nekilátott, kidolgozta a munkahelyi készségfejlesztő sorozat technológiáját és tematikáját, amelyet lépésről- lépésre készít el, támaszkodva többek között *Peter Vermeulen: Az autizmus, mint kontextusvaktság* c. könyvére (Geobook, Budapest, 2014). (Az egyesület az ASD kvíz programot komplex művészetterápiás programja során, az ő közreműködésével, már évek óta alkalmazza.)

A Dolgozók Klubja foglalkozásain 15 fiatal vesz részt. Nemcsak életkorban – 18 és 35 év közöttiek –, hanem végzettség tekintetében is nagyok a különbségek: érettségi, OKJ-s tanfolyam, egyetem. Ami megegyezik: érettségit mindenki tett. Az előző évi felkészítéseknek, az egyéni mentorálásnak és a klubfoglalkozásoknak köszönhetően, a többségnek van munkája, ketten pályakezdek.

Mit vár el a munkahely?

A foglalkozások egyik része kötött tematika szerint folyik. Másik része a fiatalok aktuális problémáinak megbeszélése, foltárása. Stresszkezelés minden foglalkozáson van, azt hiszem, ezt nem kell magyarázni, hogy miért, az autista fiatal alaptól szorong. Minden foglalkozás egy „hogyan vagy?” körrel indul: feszültségoldás – ráhangolódás. A klubvezetők régóta ismerik a fiatalokat, kapcsolatuk személyes, ezért talán ránézésre is meg tudnák mondani, hogy kinek milyen napja volt. Ebben a tudásban persze a közös megbeszélések is benne vannak, amiket a foglalkozások előtt tartanak.

A foglalkozások központi tematikája a munkahelyi kihívások.

Földolgozzák Farkas János *Munkahelyi készségek* c. sorozata első részének első fejezetét, címe: *Munkahelyi hozzáállás*. 35, egyenként kétperces videogyakorlatot tartalmaz. Elméleti és gyakorlati részek válto-

koznak bene, és minden elmélet-gyakorlat párosához tartozik egy-egy kérdéssor, aminek megválaszolásával a klubtag ellenőrizheti magát: mennyire sajátította el az ismereteket. A kvízkérdéseket egyedül kell megoldani, de megbeszélésük közös. Házi feladatként a személyes élményeiről kell beszámolniuk, a válaszokat a következő foglalkozásokon szintén megbeszélik. A kvízhez helyzetgyakorlatok kapcsolódnak, amelyeket kezdetben nagyon nem szerettek a fiatalok, de idővel megszerették. Pataki Klára ezt mondja a Dolgozók Klubjáról: „A mostani csapat, és a foglalkozások azért is izgalmasabbak, mert a régóta dolgozók mellett ott vannak a frissen munkába álltak. Hangsúlyt fektetünk a drámapedagó-

A Munkahelyi készségek

című sorozat három nagy részből áll majd:

1. Általános munkahelyi készségek
2. Munkahely keresése
3. Munkahely megtartása

Az általános munkahelyi készségek elkészült első fejezete a *Munkahelyi hozzáállás* – ez az, amit a klub tagjai gyakorolnak. A videó ugyanis egy-egy elméleti és gyakorlati részre oszlik, és mindkettőhöz kapcsolódnak ellenőrző kérdések, amikre válaszolni kell. A válaszokat közösen megbeszélik. Így mindjárt tesztelhetik is magukat, hogy mennyire tudták megérteni a látottakat, hallottakat. A ráadás az otthoni házi feladat: személyes élményeiket kell leírniuk, amit a következő foglalkozáson alaposan átbeszélnek.

Az első magyar nyelvű autizmus-specifikus online munkahelyi készségfejlesztő rendszert a Training Média Kft. készíti, ügyvezetője Farkas János: www.asdkviz.com.

giában rejlő lehetőségekre, megtámogatva ezzel a szituációk többirányú megértését, védett környezetet biztosítva a begyakorlásra is. János kvízére épülnek a különféle konfliktushelyzetek, a fiatalok is hozzák saját élményeiket.”

Az, hogy a fiataloknak van munkahelyük az előző évi Dolgozók Klubjának és az autizmus szempontok szerint felépített felkészítő módszernek, a folyamatos egyéni mentorálásnak köszönhető. Idén szerencsére több céggel is gördülékeny a munkájuk. Ilyen cég pl. a CEWE Magyarország Kft., a Mentés Cukrárszat, az AirmaxCargo Zrt. és a Lamdasysteme Kft. Tovább beszélgetve a cégekről, kiderül, hogy a munkába állítás másképpen megy, mint a többségiéknél. Az autista személyeknek szükségük van mentorra. Először a külső mentor segít (valamilyik Aura mentor, klubvezető), megtanítja a legalapvetőbb autista ismérvekre a munk-

kahely dolgozóit, érzékenyíti a közvetlen munkatársakat és segít keresni egy belső mentort, azaz olyan személyt, aki a munkahelyen empátiával tudja segíteni az épp munkába állót. De az első héten (vagy hetekben) a külső mentor mindig elkíséri a munkavállalót, ott van vele, segíti.

Ki neveli őket önállóságra?

Hallgatva a lelkes klubvezetőket – a sikerélményeket, és apró történeteket –, állandóan az motoszkált bennem, hogy a klubba járók többsége járt iskolába (azaz nem magántanuló volt), van aki elvégezte a speciális szakiskolát is (akkor még így hívták). Mit tanítottak ott nekik évekig, ha túl a huszonevükön, vagy a harmincon, most kell megtanulniuk, mit vár el tőlük a munkahely? Igen, ezt a kérdést már ők is fölítették maguknak, mondják a klubvezetők, de – a gyógypedagógusok menségére – hozzáteszik, hogy a gyógypedagógiai

főiskolán nem tananyag a munkába állítás, a munkahelyi konfliktusok kezelése, és még számtalan megtanulandó dolog, ami a munkahely megtartáshoz kell. Ezek szerint ők – böngészve a külföldi szakirodalmat, klubot vezetve autista fiataloknak, beszélgetve velük – lépésre-lépésre tanulták a szakma ezen ágát. Az érintettek és szakma szerencséje, hogy vannak ilyen emberek.

Kitekintés

Körülnéztem a neten is, hogy a különböző, autista emberekkel foglalkozó szervezetek e témában mit kínálnak. Nagy-Britanniában valószínűleg hozzánk hasonló a helyzet, mert ott sem dolgozik az autisták jelentős része: egy 2016-os cikk szerint csak 15 százalékuk. (Óvatos becslésem szerint ez még mindig több mint a hazai.) Ami érdekes: az USA-beli Autism Speaks oldal a munkáltatóknak ajánl mindenféle „kit”-eket

Dolgozni jó! – füzetsorozat

A kiváltási folyamatot támogató TÁRS Projekt a kiváltásban érintett szakembereknek, vezetőknek ad szakmai-módszertani segítséget. A projekt Foglalkoztatási Munkacsoportja elkészítette könnyen érthető kommunikációval a *Dolgozni jó!* füzetsorozatot. (A köznyelven íródott a szakembereknek szól, segítve a munkájukat.) Az u. n. KÉK kiadványok letölthetők az FSZK honlapjáról pdf vagy word formátumban, és bővebb ismertetést is olvashatnak a sorozat füzeteiről:

Ismerkedés a munka világával

Munka típusok

Jogok és kötelezettségek

Munkafüzet

Útmutató és feladatár

<http://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/komplex-rehabilitacio/dolgozni-jo-fuzetsorozat/>

(készleteket), hogy mit tegyenek az autista munkavállalók készségeinek fejlesztéséért, a sikeres munkahelyi inklúzióért. Van, ami letölthető, van, ami videón meghallgatható: <https://www.autismspeaks.org/employers-people-autism>.

– *ferenczy* –

A foglalkozás-rehabilitációs program

Az Aura Egyesület tíz éve indította útjára foglalkozás-rehabilitációs programját. Szakmai vezetője és a program „anyja” *Farkas Edit* foglalkozás-rehabilitációs szaktanácsadó, autizmus szakember, gyógypedagógus. A program kiscsoportos felkészítésből (Magázóna), álláskeresésből, és elhelyezkedési támogatásból (mentorálás) állt a kezdetekben, majd mindez a Dolgozók Klubja foglalkozásokkal bővült. Ez utóbbi célja, hogy a már dolgozók kiscsoportban megoszthassák egymással és mentoraikkal munkahelyi tapasztalataikat, örömeiket, bánataikat. Tanácsot kérhetnek szakemberektől az esetleges konfliktusok, életvezetési elakadások esetén. Azok is részt vehetnek a klubon, akik még nem dolgoznak, hiszen a tapasztaltabbaktól tanulnak, ösztönzést, bátorítást kapnak.

Idővel munkakompetenciát fejlesztő foglalkozások, önismereti, valamint kreatív klubok egészítették ki a munkára felkészítő programot, jó terepet biztosítva a közösségi együttműködésnek, lehetőséget nyújtva az iratlan viselkedési szabályok gyakorlására, elsajátítására, valamint a feladatvégzésekre. Évente 10–12 fiatal segítenek elhelyezkedni ezzel a komplex módszerrel. Eredményeként az Aura tagok 90%-a dolgozik, az elhelyezkedettek 95%-a – a folyamatos támogatásoknak köszönhetően – képes megtartani a munkáját. A programok az EMMI és az FSZK támogatásával valósultak/valósulnak meg.

Vadas Mária

Az Alapítvány az Autista Gyermekekért különdíja

Az Országos Foglalkoztatási Alap (OFA) nemzetközi konferenciát és vásárt rendezett a Gellért Szállóban november 14-én, hogy fölhívja a figyelmet a társadalmi vállalkozásokra. Nem olyan régi ez a fogalom nálunk, és az e szektorról írók is kissé eltérően írják le a jellemzőit. Abban viszont mindegyik szakember megegyezik, hogy a társadalmi vállalkozóknak küldetésük van, vállalkozásukkal valamilyen társadalmi problémára adnak választ, és nem a profitra törekednek. Azok a vállalkozók, vagy leendő vállalkozók, akik az OFA *Hozzáadott Helyi Érték Díjának* pályázatára jelentkeztek, mind-mind „problémamegoldó” vállalkozást vezetnek, vagy épp annak megvalósításán dolgoznak.

A díjat 2015-ben adták át először. Ez a vállalkozások és annak a munkának elismerése, amelyet a közösségért végeznek. Az ezzel járó médianyilvánosság pedig segíti őket.

A nagykanizsai Alapítvány az Autista Gyermekekért (ALAUTI) ezen a megmérettetésen különdíjat érdemelt. Társadalmi vállalkozásban kézműves csokoládékészítő céget hoznak létre a városban, munkát adva néhány autistának. Reményeik szerint jövőre már megnyithatják kézműves műhelyüket. A díjat *Győrffy Anikó*, az alapítvány elnöke vette át.

Gratulálunk, és további sikereket kívánunk.

Új helyen a KockaCsoki Kávézni, vásárolni is lehet

A tévhit ellenében az újságíró nem a rossz hírek örül, hanem a jónak. Ilyen jó hír, hogy a KockaCsoki Nonprofit Kft. gyarapodik, terjeszkedik. Új helyre költöztek, és tavasztól megnyílik a KockaPont is, ahol kávézni és csokoládét vásárolni is lehet.

Fülöp Attila államtitkár a csokoládéműhelyben

A KockaCsoki Nonprofit Kft. új, tágasabb helyre költözött, és olyan térrel is bővült, ahol az utcáról betérő látogatókat is fogadhatják egy jó kávéra, csokievésre, -vásárlásra. A KockaPont nevet viselő, autizmusbarát bolt, csokizda (?) és műhely jó helyen van. Közel a Keletihez, a Dózsa György és a Thököly út sarkán.

Sokan jöttünk el együtt örülni a házigazdákkal: Dénes Ákossal, Dénesné Spitzer Évával és Kapitány Imolával (Mozaik Egyesület). Szép tágas a tér, alkalmas születésnapok és egyéb, kisebb családi, vállalati események megtartására. A csokoládékészítő műhely, a kiszolgáló helyiségek is tágasabbak, mint a régi helyen. Az ünnepeket, az új hely bérlését a Velux Alapítványok támogatja.

Fülöp Attila államtitkár (EMMI) is részt vett a megnyitón. Beszédében kiemelte, hogy a KockaCsoki programjai nyitottak, a társadalom életének szerves részévé teszik az autista embereket, segítve nekik munkát találni, boldogulni az életben. Mivel épp e napon volt a szociális munka

napja, megköszönte az e területen dolgozó munkáját is.

Dénes Ákos, a kft. vezetője köszöntőjében visszatekintve az elmúlt öt évre elmondta, hogy nemcsak munkát adnak néhány autista fiatalnak egy autizmusbarát munkahelyen, hanem olyan foglalkozásokat kínálnak a még nem dolgozó autista fiataloknak, amelynek során megismerkedhetnek a munka világával. Ezek a következők: Mesterség – pályorientációs program; Csokimester – gyakornoki program; Konyhamester – önálló életvitelre felkészítés.

A beszédek után a megnyitás ünnepélyes pillanatát a szép nagy csokoládégömb fölvágása jelezte. Utána a vendégek birtokba vették a teret, megették a darabjaira hullott gömböt, és a megerített asztalon

rájuk váró csábító csokoládéfinomságokat. Bepillantottak a csokoládékészítő műhelybe is, ahol a KockaCsoki dolgozói minden kérdésükre feleltek. Kóstolás közben megnézhatték azokat a rajzokat is, amelyek a megnyitó alkalmára kiírt rajzpályázatra érkeztek a gyerekektől. A győztes, *Krisztánovics Gergő* rajza díszíti az egyik csokoládés dobozt.

Sajnos, azt nem írhatom, hogy már most látogassanak el a KockaPontba, mert félrevezetném önöket. A KockaPont a látogatókat csak tavasztól várja. Most még a be rendezésen és a karácsonyi, megnövekedett csokoládérendelések teljesítésén dolgoznak. Helyette látogassanak el a KockaCsoki internetes oldalaira, hogy mindenről időben értesüljenek: www.kockacsoki.hu; www.facebook.com/Kockacsoki.

Ferenczy Ágnes

KERESSÜK EGYMÁST!

Fogyatékos-ság-barát
Munkahely

Munkahely, kollégák, megoldandó kérdések

Türelem, erőfeszítés, önuralom

A munkahely az a terület, ahol már – túlzás nélkül írhatom – sok-sok évre visszamenő, gazdag tapasztalatot szereztem. Dolgoztam jó és kevésbé jó munkahelyeken, jó és kevésbé jó munkát végezve, jó és kevésbé jó kollégákkal körülvéve, jó és kevésbé jó munkakörnyezetben.

A fentiekkel nagyjából ki is jelöltem, melyek azok a területek, dimenziók, amelyeknek alapján tárgyalható a munkahely minősége, spektrumos szemmel. Jó munkahelyet találni annyi, mint életünk nagy részét kitevő elfoglaltságot, szinte második otthont keresni. Pénzkereset, megélhetés, mondanánk elsősre, de senki sem szeret olyan feladatokat, olyan környezetben végezni, amelyek nagyon elütnek azoktól, amiket gyerekkora óta megismert az iskolában, a szüleitől, rokonaitól, ismerőseitől; amikre mindig is vágyott. Fokozottan így van ez az autizmuspektrum-zavarral élők esetében, hiszen jobban ragaszkodunk a megtanult, megszokott, megismert dolgokhoz, mint az átlagember, s az is igaz, hogy képességeink és tudásunk sokszor speciálisabb, mint többségi embertársainké. Adjuk még ehhez érzékenységünket különféle külső hatásokra, zajokra, fényekre, valamint kommunikációs, kapcsolatteremtési nehézségeinket, s máris olyan elegynél vagyunk, amelyről tudjuk: Bizony-bizony, sok munka, tapasztalatszerzés, utánajárás kell majd még ahhoz is, hogy egyáltalán el tudjunk helyezkedni tartósan egy jó munkahelyen.

A legjobban támogató közegben is szükségünk van sok-sok türelemre, erőfeszítésre, önuralomra, és a dolgok helyes értelmezésére, mert különben hamar útvesztőben találhatjuk magunkat. Számítsunk munkatársaink, támogatóink segítségére, barátaink és kollégáink jó tanácsaira, észrevételeire. Építsünk azokra az ismeretekre, amelyeket összeszedtünk, összeolvastunk. Mindemellett álljunk ki érdekeink, elképzeléseink mellett, keressük saját utunkat, és álljunk ki a magunk által vallott értékek mellett is.

Egy munkahelyen nagyon nagy hasznát fogjuk venni a különféle képesség-fejleszté-

seknek, kezdve mindjárt azokkal a területekkel, amelyekben az autisztikus emberek leginkább hátrányban vannak neurotipikus kollégáikhoz képest. Szerintem legfontosabb ezek közül az érzélemvilágunk gondozása mellett a kommunikációs készségek fejlesztése, elsősorban abban az értelemben, hogy helyesen tudjuk értelmezni mások szavait, és helyes, társadalmilag elfogadott válaszokat tudunk rájuk adni. Ez a látszólag egyszerű feladat nagyon sok apró ismeret meglétét feltételezi, amelyeket legjobban az elméletória (Theory of Mind) foglalmi keretek közé.

Ha tudjuk, mit gondolnak (vagy mit gondolhatnak!) az emberek, miközben megfogalmazzák mondanivalójukat, s tudjuk azt is, hogy a mi mondanánk milyen hatást vált (vagy válthat) ki a hallgatóságunkból, akkor sokkal hatékonyabban tudjuk azt is behatárolni, hogy milyen feladatok elvégzését várják el tőlünk, még ha nem is adnak részletbe menő leírást. Márpedig legtöbbször nem adnak. Ez a képesség így tehát számunkra tiszta előny.

A beszédünknek irányultsága van, mindig valamilyen irányba orientálunk vele másokat, ahogy bennünket is orientálnak mások szavai (s ezt jobb, ha elfogadjuk), ezért oly fontos, hogy ne csupán tárgyilagosan beszéljünk a dolgokról úgy általában, hanem mindig kössük a szituációhoz, a közönségünkhöz, beszélgető partnerünkhöz. Írásos kommunikáció esetén is. Sőt, tulajdonképpen a munkánk is a szerint kerül majd értékelésre, hogy mennyire segíti mások céljainak teljesülését. Mondhatjuk azt is, hogy mennyire teljesíti a közös, szervezeti célt, de ez kicsit túl általános. Végző soron a közösség által informálisan is behatárolt célok a fontosak, így sok múlik a szervezeti kultúrán, amit nem kis dolog helyesen felmérni és alkalmazkodni hozzá.

Az alkalmazkodás során túl sok eltávolodás a saját magunk által vallott elvektől és a *helyes érzettől* bizony nem szerencsés, inkább keressünk olyan munkahelyet, ahol jobb számunkra a légkör.

A mondanivalónk ütemezése legalább annyira fontos, mint a feladataink ütemezése. Lehet, hogy amit ma nem tudunk elérni kommunikációnkkal, azt holnap, egy hét, vagy fél év múlva el tudjuk érni. Időnként mondjunk olyan mondatokat is, amelyek felvetnek bizonyos elképzeléseket, amelyekről nekünk már jól kialakult gondolataink vannak, de másoknak még újak vagy szokatlanok lehetnek. Ezekkel lehet mintegy „tesztelni” a körülöttünk állók nyitottságát, fogékonyságát. Engedjük el, ha valami nem megy, vagy tényleg tegyük jó messzire a jövőbe.

Végül, de nem utolsó sorban, a munkahely is egy közösség, ahol érdemes megkeresnünk a bennünket a közösséghez kapcsoló pontokat, szálakat. Ez lehet egy beszélgetés, egy közös ebéd, büfében töltött idő, munka utáni beszélgetés, vagy hasonló. Igyekezzünk minél többet megjegyezni kollégáink személyéből, hogy biztonsággal felismerhessük őket, akár nevükön szólítva, vagy nevük említésével köszönve nekik. Ha családi esemény vagy nyaralás, utazás elé néznek, esetleg lakást vásárolnak vagy újítanak fel, kérdezzük meg később, hogy hol tartanak ezek, hogyan tetszettek stb. Érdemes figyelemmel kísérni a névnapokat, esetleg a születésnapokat, bár ez utóbbi kicsit magánjellegűbb, így legyünk tekintettel esetleges érzékenységekre, s inkább csak közeli, vagy hozzánk érzelmileg közel álló kollégáknál említsük.

Ne feledjük, a munkahely nem a család, vagy a barátaink, így mindig legyünk tekintettel az emberek közötti távolságokra, tiszteljünk kollégáinkat, de ne tárulkozzunk ki előttük túlságosan. Mindig ügyeljünk arra a képre, amit elkerülhetetlenül mutatunk magunkról. Jobb odafigyelni rá, tudatában lennünk, mint később egy nemkívánatos kialakult kép kiigazításán fáradoznunk.

– johnny –

Összefolytunk, és így élünk

Mocsonoky Anna interjúkötetete

Mocsonoky Anna, érintett szülő, hosszú ideig a MiTiŐk Egyesület vezetője, könyvet írt. Nem a saját autista családjáról írta, hanem tizenhárom beszélgetőtársának életéről, akiknek szintén autista a gyermeke. Ahány ember annyi megküzdési stratégia, de mindegyik történet fölemelő: ki lehet mászni a gödörből, még akkor is, ha évekig a legmélyén voltunk. Azokat a szövegeket olvashatják most sorrendben, amelyeket egy-egy történet elé kiemelt a szerző, a szerkesztő.

A 14. élettörténet, a vers, Mocsonoky Annáé – a kötetbe nem került bele.

1. Egy ponton rájöttem, hogy a gyermeknek csuda jó dolga van. Ha egy csecsemő megfelelő helyre születik, annak nagyon jó. És a fiam megfelelő helyre került. Nekünk az a célunk, hogy neki jó legyen. Nem csesztetjük a matekleckével, hogy mi lesz belőled, fiam, megcsinálta-e a leckédet, hányasod lesz olvasásból, tudsz-e olvasni. Örülök, ha kimond két szót. Bárminek örülök, amit csinál. Kinek van ilyen jó élete?

2. Mindig mindennek a jó oldalát néztem. Egy ismerősöm mondta, hogy ez a nagy szerencsém, mert ha nem így lenne, akkor már ott lógnék valamelyik fán. Rengeteg humor kell hozzá, és rettentően sok türelem. Mivel én is megváltottam a gyerekek miatt, azt gondolom, hogy a környezetemben lévő embereket is sikerült jó irányba változtatni.

3. Az orvosok azt mondták, hogy sem ülni, sem állni, sem beszélni nem fog. Én azt mondtam, hogy nem igaz, kell, hogy a gyerek mindezt megtanulja, és mentünk, csináltuk, finoman erőltettem. Gyere, csináljuk, nem baj, ha most nem sikerült, megpróbáljuk holnap is! Így mindent elértem vele.

4. Mondta az óvónőnk, hogy amikor a filmet készítették a lányunkról, a fotós elsírta magát, hogy nem tud segíteni a gyerekeknek. Az óvónő ugyanis azt akarta, hogy mondjon ki szavakat. A pisilős baba volt a kedvence, kérte hozzá a kis vécét, de az óvónő azt mondta, hogy csak akkor adom oda, ha kimondod azt a szót, hogy vécé. Nem akarta kimondani, és már ordított. Patakokban folyt a fotós könnye, de nem adták oda. Kemény volt az óvónő, de lehet, hogy kellett ez a keménység. Úgy volt kemény, hogy közben tele volt szeretettel.

5. A pszichológussal való beszélgetések során a fiam megtanult a saját érzelmeiről beszélni. Megtanulta, hogy az érzelmeket el lehet mondani, és milyen szavakkal lehet elmondani. Ekkor indult el egy olyan fejlődés, hogy már magát is látta kívülről, mintha addig ő egy kisbaba szintjén lett volna, aki hozzám van növe, mert sokszor úgy kezelt engem, mintha én is a saját testének a része lennék.

6. Az utóbbi években észrevettem, hogy az időközönkénti dühkitöréseiben, ahogy felemeli a hangját, ahogy bizonyos helyzetekben kiabál vagy veszekszik, azokban

sokszor saját magamat látom. A rosszabbik énemet, azt az énemet, amit én sem szeretek saját magamban. Ezek a dolgok bántanak, ezek miatt nincs bennem megnyugvás.

7. Mindkét autista fiam számára problémás a rugalmas viselkedés. Mindkettő önmagát tanítja: a kisebbik a szobában eljártssa azt a szituációt, ami napközben történt vele az iskolában, esetleg új volt vagy nehezen érthető, és szó szerint idéz mondatokat. A nagyobbik magában elemzi a számára nehezen érthető kommunikációs helyzetet. Hatalmas lépésekkel haladunk előre, de volt korszak, amikor nem mehettem akármilyen útvonalon az autóval, nem vehettünk fel akármilyen nadrágot.

8. A gyógypedagógus teljesen hétköznapi dolgokról beszélgetett a gyermekemmel, és a végén vette fel az anamnézist, hogy van-e férjem, együtt élünk-e, mi a foglalkozása stb. Mondtam, hogy kockafejű villamosmérnök. Összemosolyogtunk a szakemberrel, aki odafordult a gyermekemhez, és faarccal megkérdezte: szerinted is kockafejű az apa? A válasz: nem, az apa kopasz. Ez a mondat volt az, amikor azt éreztem: végre először valaki megértette, hogy mi van ezzel a gyerekekkel, miért más.

9. Rájöttem, hogy nekem nem a gyermekemmel van a legnagyobb problémám. Az ő autizmusát tök jól tudom kezelni, nincs már rám túl nagy hatással. Nem tud boldogtalanná tenni az, ahogy velem beszél, a hülyeségei, az iszonyatosan merev agya, amikor valamit kitalál, és ahhoz irtózatosan ragaszkodik. Annyira fárasztó, de közben tudomásul vettem, hogy ez van, ő az én gyermekem, és én ebbe belefolytam, mint egy kád víz. Összefolytunk, és így élünk.

10. Megtanított a türelemre. Olyan voltam még huszoneves koromban is, hogy amikor láttam egy sánta embert, átmentem az út másik oldalára. Erre kaptam egy olyan gyereket, hogy nincs menekülés. Nem mehetek át az út másik oldalára, meg kell tanulnom vele együtt élni.

11. Hétfévenként közösen ebédelünk, a lányunk a szemünkbe nem, csak a tányrjára néz. Mintha nem akarna valamit

látni, de igazából nem tudjuk megfejtetni. Aztán kiderült, hogy mi a leszegett fej oka: az iskolai gyógypedagógus javasolta egyszer a lányunknak, hogy ha megijed valamitől, akkor csukja be a szemét, és forduljon el. Ezt annyira sikerült megfogadnia, hogy már az utcán is lehajtott fejjel, illetve csukott szemmel közlekedik.

12. A sorstárság fontos, hiszen ezáltal közösséget alkotunk. Sem a gyerekeink, sem a reakcióik, viselkedésük, lehetőségeik nem egyformák, valami közös mégis van bennük. És bennünk is, akik szorongunk miattuk, értetlenkedünk, megoldást keresünk, megpróbáljuk megtanulni vagy megtalálni, hogyan viselkedjünk, és hogyan szeressük őket okosan.

13. A kórházban volt egy álmom: megpróbálok felmászni egy nagyon mély pincéből vagy mélygarázsból egy tűzoltólétrán úgy, hogy a fiamat a hátamon cipelem. És rájövök, hogy ez nem fog menni, mindketten lezuhanunk. Akkor találkozom valakivel, akitől megkérdzem, nem lehet-e más módon kijutni onnan. Ő azt mondja, de, persze, van ott egy feljáró. Megköszönöm, és kísérelünk a feljárón. Ez életem egyik meghatározó álma. Megértettem, hogy eddig a fiammal valóban a tűzoltólétrán akartam felmászni, és tényleg az lett volna, hogy mindketten lezuhanunk, pedig van egy másik kijárat.

(Mocsonoky Anna: Autista a gyermekem – 13 személyes élettörténet küzdelemről és elfogadásról; hvg könyvek, 2018)

Rajczy Mátyás képe

Mocsonoky Anna

Köztes válaszok

Szememből kimosom az esőt, hogy jobban lássam a mellé helyezett dolgokat.

Napra nap, ahogy kétlábúként négyel tapodom útjait, s az arcomra zavart módosított figyelem megköt a csontomig.

Opálos nagyítóval józanul keresem, miként alakadt gyónás közben a kódolt köztes válaszokat, s mintha egy másik verzió sosem lehetett volna, a köldökszinórt magam köré tekerve alkudozom, hogy értelmet kapjon a befejezett jelen.

Az idő vak csúszdáján egyre szaporodó hordalékkal várom, lehet-e feloldva kikötni még valamerre, miközben szinkronéletembe hidat ver lassan a felismerés, milyen lehet az önmagára irányult matt-magány.

Azt hittem, a pulzáló szorongás megalvad egyszer, bőrről lekopik az ottfelejtett réteg, vagy leradírozza megvetőn egy optikai illúzió, mintha csak tévedésből vált volna minden ketté.

Az álmom felettem játszik tartozásost, s míg szemtanúként látom saját délibábom, sebemből szilánkokat tépek szüntelen, hogy sose felejtsem se pro se kontra, hogy az átadott génekért mea maxima culpa.

Az eső egyre csak mossa szememből a szivárgó vigaszt.

Érdekvédelmi szervezettől a szövetségig

Autista személyeket támogató civil szervezetek

Az alábbi összeállítás Kocsis Alajos, az AÉE illetve az AOSZ ügyvezető titkárának, egy autista felnőtt lány édesapjának honlapján megjelentek szerkesztett másodközlése. A teljes kronológia itt olvasható: alajos.hu.

2006: Február 3-án az Autisták Érdekvédelmi Egyesületének (AÉE) elnöksége jövőbe tekintő stratégiaépítési folyamatot indított el, amelyet az országos Egészségfejlesztési Intézet szakembere, *Solymosy József* segítségével dolgoztak ki.

Március 16-án elhunyt *Uray Ágnes*, két fiúgyermek, köztük egy autista fiú, édesanyja, az Esőember folyóirat alapítója és felelős szerkesztője, az *Auti-lap* alapítója és főszerkesztője.

Május 13-i budapesti rendezvényén az AÉE öt, határon túli, az autisták ellátásáért tevékenykedő civil szervezet képviselőit látta vendégül. A rendezvény célja egymás megismerése, az együttműködés területeinek, lehetőségeinek feltérképezése volt.

Augusztus 16-án, Békéscsabán, a hajdani foci pályán, a fogyatékosok, ill. autizmussal élők nappali intézményének ünnepélyes alapköltetelére került sor.

Augusztus 31. Megalakult a Civil Érdekvédelmi Hálózat, röviden: CÉHálózat, amit a civil szociális szolgáltatók hoztak létre. Informális szervezet, az államtól független, tagdíjából és pályázati forrásokból tartja fenn magát.

Október 27. Az AÉE rendezésében került sor az V. Autizmus napra a Dél-budai Kulturális Szabadidő Központban. Előadóként az Autism Europe elnökét, *Donata Vivantit* üdvözölhettük. Itt mutatták be az egyesület újabb kiadványát, az előző, IV. Autizmus napjának anyagát is tartalmazó *Kulcskeresők* c. könyvet.

Október 26-án alakult meg a debreceni székhelyű Angyalliget Közhasznú Alapítvány azzal a céllal, hogy képviselje a Hajdú-Bihar megyében élő esőemberek érdekeit. Elsődleges céljuk lakóotthon létrehozása.

December 13-án elfogadták a fogyatékos emberek jogait rögzítő ENSZ-egyezményt. Még hátravan az egyes kormányok általi aláírás és ratifikálás. Ha az utóbbi is megtörténik, akkor a konvenció betartása kötelező lesz.

2007: Az Európai Unió 2007-et az *Egyenlő esélyek mindenki számára európai évének* nyilvánította. Az év elején az EDF, az Európai Fogyatékosügyi Fórum, meghirdette egymillió aláírás összegyűjtését az Unió 27 országából. A cél, hogy az Európai Parlament törvényben rögzítse a fogyatékosokkal élő emberek jogait. Ez a törvény 50 millió uniós állampolgár életére lenne hatással. Mi, magyarok a 25 ezer aláírás helyett 75 ezret vittünk Brüsszelbe 2007 őszén.

Márciusban megnyílt a Mit Tehetnék Érted? Autista Otthon Alapítvány lakóotthona Mindszentpusztán.

Áprilisban a magyar állam is csatlakozott a 2006 decemberében elfogadott ENSZ egyezményhez, ami a fogyatékos emberek jogairól szól.

Április 27. Az Autism Europe és a Más Fogyatékos Gyermekekért Alapítvány közösen, *Egyenlő esélyek az autizmussal élőknek* címmel konferenciát szervezett, valamint szülőképzést tartott Székesfehérváron, a Kodolányi János Főiskolán.

Május közepén, Gyöngyösön, az Autista Segítő Központban *Ébner Gyula* tájékoztatt a Boróka majorság és a lakóotthon jelenlegi helyzetéről. A ferences rend kivonul a lakóotthon és a majorság fenntartásából. A rendházban lévő gyermekotthon, iskola, krízis otthon stb. fenntartásához továbbra is hozzájárul. Az egyház helyére a Napsugár '67 Alapítvány lépett.

Május 25. az AÉE közgyűlésének határozata alapján a szervezet új, szövetségi formában működik tovább Autisták és Autisztikusok Országos Szövetsége (AOSZ) néven. A szövetség az Autisták Érdekvédelmi Egyesületének (AÉE) jogutódja.

Júniusban megjelent az *Autista info* című kiadvány második, bővített kiadása *dr. Szilágyiné dr. Erdős Erika* szerkesztésében, az AOSZ kiadásában.

Szeptember 1-jétől *Kocsis Alajost*, az Autisták és Autisztikusok Országos Szövetségének

(AOSZ) ügyvezető titkárát Petri Gábor váltja.

Októberben az Autism Europe titkárának választja *Szilvásy Zsuzsannát*, az AOSZ alelnökét.

Október 11-én lakóotthon nyílt Karácsondon, a Boróka Autista Majorságban. Az otthonban 10 autista fiatal felnőtt talált új otthonra és munkahelyre.

Október 26. A VI. Autizmus Nap Budapesten. A nap témája: Autizmus és az egészségügy.

November 6-án átadták Békéscsabán, a Kereki sikátor 11. alatt felépült Aut-Köz-Pont Fogyatékosok Nappali Intézményét, melyet az AUT-PONT Alapítvány működtet.

December 4-én Fogyatékoságtörténeti vándorkiállítás nyílt a Budapesti Történeti Múzeumban. December 11-én a parlament elfogadta az (AOSZ) 2008. évi „nevesített” költségvetési támogatásáról szóló indítványt: a szövetség 2008-tól 30 millió Ft támogatást kap a költségvetéstől.

2008: Az ENSZ Közgyűlése 2008-tól kezdődően, április 2-át az Autizmus világnapjává nyilvánította.

Január 1-től a rokkantsági nyugdíj mellett megjelenik a maximum hároméves rehabilitációs járadékellátás.

Az év első felében az AOSZ szervezésében megkezdődött egy nagymintás, országos hatókörű kutatási program. Célja, hogy olyan adatokat nyerjenek, amelyek részleteiben bemutatják a családok valós szükségleteit, ellátási nehézségeit, pluszköltségeit.

Január 19-én az Autisták és Autisztikusok Országos Szövetsége, (AOSZ) közgyűlése alapszabályt módosított. A közgyűlés a javasolt Autisták Országos Szövetsége (AOSZ) névváltoztatást jóváhagyta. A szövetség az Autisták Érdekvédelmi Egyesületének jogutódja.

Február 1-től új irodába költözött az Autisták Országos Szövetsége (AOSZ). Megújult az Autisták Országos Szövetségének arculata is. A tervezéssel *Albert Ádám* képzőművész, egyetemi oktatót bízta meg a szövetség. Az új logó megtartja az autizmus nemzetközileg elfogadott szimbólumát, a puzzle-formát.

Autizmus napok országszerte

Október–november hónap során a hazai autista civil szervezetek autizmus napot tartanak. Néhány ezek közül: Az Aut-Pont Alapítvány október 5-én a békéscsabai Csaba Centerben ünnepelte a napot autista fiatalok előadásával, és a munkáikból készült kiállítással. A Nógrádi Autizmus Alapítvány és az Abigél Közhasznú Egyesület november 8-án kék lufis sétát szervezett a városban az egyéb programok mellett. November 9-én tartotta a napot a dunaharaszti Mozaik Egyesület, előadásokkal, vásárlással egybekövetve. A nap címe: Autizmussal egy életen át.

Újabb partnerek AOSZ kártyával

Újabb szolgáltatókkal bővült a kedvezménypartnerek köre: a budapesti Andrassy Élményközponttal és a Katica Tanyával. Az élményközpont tudományos, ismeretterjesztő, szórakoztató, interaktív kiállításai 20%-os kedvezménnyel látogathatók az Andrassy úton lévő Párisi Nagy Áruházban. A Katica Tanya (Somogy megye: Patca), a belépőjegyből 20%-ot, a szállás árából 10%-ot elenged.

Partnerségi megállapodás

Partnerségi megállapodást kötött az Emberi Erőforrások Minisztériuma hat foglalkoztatási érdekvédelmi szervezettel az intézményi férőhely kiváltási program folytatásáról, a nagy intézmények lakóinak kisebb otthonba költözéséről. Az érdekvédelem részéről az AOSZ, az ÉFOÉSZ, az MVGYOSZ, a MEOSZ, a SINOSZ, valamint a SVO írta alá a megállapodást.

Harter Árpádné kitüntetése

A szegedi önkormányzat Szociális Munkáért díját *Harter Árpádné, Jusztina* kapta, a Szivárvány Autizmus Közhasznú Egyesület elnöke. Az egyesületet 2003-ban alapították az autista személyek és család-

juk segítésére, érdekvédelmére. Iskolát és nappali intézményt tartanak fenn autistáknak, munkát adva nekik és más fogyatékos személyeknek. Gratulálunk!

Születésnap ajándék

A Kecskeméti Vadaspark, a Veszprémi Állatkert az AOSZ 30. születésnapja alkalmából külön kedvezményt adott az AOSZ kártya tulajdonosainak. A vadasparkot 540 fő látogathatta meg ingyen november 26. és december 2-a között. Veszprémben csak a regisztrációs díjat, 200 Ft-ot kellett fizetni a kártyatulajdonosoknak november 26. és december 9-e között.

Főzött a Mars Alapítvány

A Szimpla Vasárnapon, november 25-én, az alapítvány főzte az ebédet a már hagyományos Közös Lábos nevű eseményen (Bp. VII. Kazinczy u. 14.) Nemcsak étellel, hanem szülőtanácsadással is várták az érintetteket. A jegyek árából befolyt összeggel az autista gyermeket nevelő családokat támogatják.

Az ALAUTI Alapítvány vására

A nagykanizsai ALAUTI Alapítvány (Alapítvány az Autista Gyermekéért) november 18-án vásárt rendezett. A látogatók vásárolhattak, és ötleteket kaphattak a karácsonyi ajándékozáshoz. Megkóstolhatták az AGYE által készített kézműves csokoládékat. A sokitallért vásárlók az áraval az alapítványt támogatták. A gyerekekre is gondoltak, őket Lego készletek várták.

Miskolci Autista Alapítvány

Az alapítvány Barka Szociális Farmján, Szakáldon, megépült a falusi vendégház. Tíz ágy és speciális programok várják a fogyatékos embereket és a többségi társadalom tagjait. A társadalmi vállalkozás több mint 59 millió forintba került, ez magában foglalta, az épület kivitelezése mellett

a tíz megváltozott munkaképességű dolgozó oktatását és foglalkoztatását. A vendégház avatása november 14-én volt, a lakók tavasszal költözhetnek be. Az alapítványnál mozgalmas volt az őszi: ingyenes koncertet adott a lakóknak a Fesztiválszervezők, november végén pedig Szakáldon volt disznóölés, hurkakészítés.

Aut-Pont hírek

Az Aut-Pont Alapítvány javára adományt gyűjtött az Ózon-Bike Bt. október–november hónapban. A cél 400 000 Ft összeggyűjtése volt, amiből az alapítvány multifunkciós nyomtatót vesz. Szülőszakember találkozót tartottak november 23-án. Témája: hogyan segíthetjük gyermekeinket saját döntéseik meghozásában? Előadó: dr. *Stefánik Krisztina* volt.

Autista Gyermekéért Egyesület

Az egyesület nyert a Tesco Ön választ, mi segítünk pályázatán, és a kapott pénzből Niki Talk szofvert vett, aminek használatát megismertette az érintettekkel október 25-én. További segítséget az AGYE irodájában adnak: Dobó krt. 10. Centrál Passázs üzletközpont. Ez az újonnan megnyílt AOSZ Info-Pont iroda, ahol a DATA projektbe is bekapcsolódhatnak az érdeklődők.

Az Autistic Art aukciója

Október 10-én az Autistic Art hagyományos éves jótékony aukcióján autista fiatalok grafikai és olyan design termékek (sálak, ékszerek, ruhák, táskák, borok, bonbonok) kerültek kalapács alá, amelyeken felhasználták a fiatalok grafikáit. A bevételt tíz autista lakóotthon fenntartására fordítják. Ez volt az alapítvány 10. aukciója. Az autisták rajzainak motívumait felhasználó design termékek megvásárolhatók az alapítvány webshopjában: <https://shop.autisticart.hu/>.

A miskolci Szimbiozis Alapítvány Mézes Miskolc címmel kiállítást rendezett a városházán a Fogyatékos emberek világnapján, december 3-án. Az alapítvány gasztroműhelyében foglalkoztatottak mézeskalácsból készítették el Miskolc nevezetes épületeit. Fotó: Rasi Richárd

AOSZ Szakmai és családi nap – Táncórák

Év végén legtöbbünk számba veszi: mi az, amit a tünőben lévő esztendőben elért, és mi az, ami elmaradt. Nincs ez másképp egy cég, egy alapítvány, egy szövetség életében sem. Hát még akkor, ha harmincadik születésnapját ünnepli.

Az Autisták Országos Szövetségének (AOSZ) és jogelődjének az Autisták Érdekvédelmi Egyesületének van miről számot adni: sok mindent elért – és erre büszke lehet, és sok minden elmaradt, amiért érdemes lett volna kiállni. A szülőknek és szakembereknek kell köszönetet mondani, hogy létrehozták az egyesületet, hogy életben tartották a nehéz időkben, hogy a maguk területén alapítványokat és egyesületeket hoztak létre, lelket öntve a csüggedőkbe, segítve a hivatal útvesszőiben bolyongóknak. Az AOSZ év végén két fontos eseményt rendezett: szakmai és családi napot tartott december 1-jén. Sokan jöttek, nemcsak a viszontlátás örömeért, hanem azért, hogy meghallgassák az előadásokat, hogy értesülhessenek a gyermekük életét érintő új fejlesztésekről, a segítség különféle módjairól. Először adták át a Senpai dí-

jat, melyet *Egle Botond* kezdeményezésére alapítottatott, és azok kapják majd évről-évre, akik elősegítik az autista személyek boldogulását. Elsőként a bonyhádi gimnázium igazgatója, *Andorka Gábor* vehette át az elismerő díjat.

Egy hétre rá, december 8-án, színházi előadásra és állófogadásra hívta az egyesületért és szövetségért, az autista emberek közösségéért sokat dolgozó régi tagjait (hajdan még lehetett egyéni tagja az egyesületnek/szövetségnek) a Rózsavölgyi Szalonba. Sajnos ez utóbbi már az újság nyomdába adás után volt, ezért csak a *Táncórák* c. előadás két szereplőjéről tudunk képet közölni. (Író: Mark St. Germain, rendező: Dicső Dániel.) Egy biztos, a meghívatást mindenki elfogadta.

– fű –

Fotó: Gordon Eszter; Szereplők: Ullmann Mónika, Józán László

ESŐEMBER

Az Autisták Országos Szövetségének (AOSZ) lapja
Szerkesztőbizottság: Ószi Patrícia, Johnny, Tóthné Vámosi Ágnes
Felelős szerkesztő: Ferenczy Ágnes (06 30) 206 4617 • firinc@gmail.com
A szerkesztőség elérhető az AOSZ címén: 1053 Bp., Fejér György u. 10.
Telefon: (06 1) 354 1073 • info@aosomeber.hu • www.aosz.hu
Felelős kiadó: az AOSZ elnöke

Megjelenik negyedévente

Ára: 700 Ft, évi előfizetés: 2800 Ft.

A lap cikkei nem biztos, hogy a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Tördelés: Tábori Tamara

Nyomdai munkálatok: PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdió

ISSN 1416-5325

A lap megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta.

